

Institutionen för Landskapsplanering Alnarp, SLU
Examensarbeten inom landskapsarkitektprogrammet, 2007:22

Intervjuundersökning om landsbygdens krafter och mekanismer
– *Underlagsutredning för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun*

Interview survey on powers and mechanisms of countryside
– *Basic inquiry into a countryside programme for the municipality of Hässleholm*

Alnarp 2007
Magnus Carlberg

Handledare:	Erik Skärbäck Institutionen för Landskapsplanering Alnarp Ritva Nilsson Hässleholms kommun
Examinator:	Mats Lieberg
Biträdande examinator:	Mattias Qviström

Förord

Att efter en nästan helt fullbordad utbildning få tillfället att genom sina kunskaper få lära känna en kommun och dess landsbygd, känns för mig som en bra början på nästa steg i livet. Jag tycker att arbetet har varit intressant och lärorikt och tycker att samarbetet med Hässleholms kommun gett mig mycket, både i form av viktig information om kommunen men även en känsla av riktighet, som till viss del skiljer sig från tidigare projekt inom skolans värld.

Mitt arbete bygger på intervjuer med en del av lokalbefolkningen på den Hässleholmska landsbygden och utan dessa personers vilja att öppna sig och dela med sig av sina tankar och åsikter hade inte detta arbete gått att genomföra. Ett stort tack till er alla för ert engagemang.

Ett tack vill jag även rikta till Ole Reiter som under utbildningens fjärde år väckte mitt intresse för landsbygden och för kopplingen till Hässleholms kommun. Vidare vill jag tacka mina handledare Erik Skärbäck, professor i översiktlig planering på SLU, och Ritva Nilsson, samordnare på Hässleholms kommun. Ni har båda varit ett stort stöd genom arbetets gång och från början hjälpt mig med riktningen på arbetet vilket gjort att jag känner att det här är ett examensarbete som jag kan stå för till 100 procent. Tack också för ert tålamod med mig och min väl optimistiska tidsplan.

Slutligen vill jag tacka min fru Anna och dotter Elsa för att ni delat med er av er tid med mig och för att jag fått lov att vara fysiskt och psykiskt frånvarande när så behövts.

Lund, Januari 2007

Magnus Carlberg

Innehållsförteckning

Abstract

Summary

Sammanfattning

Inledning	11
<i>Bakgrund</i>	11
<i>Mål och syfte</i>	12
<i>Metod</i>	12
<i>Avgränsningar</i>	13
<i>Landsbygdsbegreppet</i>	13
Introduktion till Hässleholms kommun	14
<i>Natur</i>	14
<i>Lantbruk</i>	15
<i>Befolkning</i>	16
<i>Buller</i>	17
<i>Kommunikationer</i>	18
<i>Skolor</i>	19
Sammanställning och analys av intervjumaterial	20
<i>De intervjuade</i>	20
<i>Landsbygdsdefinition</i>	21
<i>Landsbygdsutveckling</i>	22
<i>SWOT-analys</i>	24
<i>Diskussion av intervjuresultat</i>	35
Underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun	36
<i>Indelning av kommunen</i>	36
<i>Hela kommunens landsbygd</i>	40
<i>Kommundel Vittsjö</i>	44
<i>Kommundel Bjärnum</i>	48
<i>Kommundel Hästveda</i>	51
<i>Kommundel Stoby</i>	54
<i>Kommundel Vinslöv</i>	57
<i>Kommundel Sösådal</i>	60
<i>Kommundel Tydinge</i>	64
<i>Sammanfattning av underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun</i>	67
<i>Diskussion av underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun</i>	69

Avslutande diskussion	70
Källförteckning	72
<i>Tryckta källor</i>	72
<i>Otryckta källor</i>	73
<i>Elektroniska källor</i>	73
Bildförteckning	74
Bilaga 1	75
<i>Intervjufrågor</i>	75

Abstract

This final thesis is a basic inquiry into a countryside programme for the municipality of Hässleholm. By interviewing people who live in the countryside in the municipality of Hässleholm I've tried to get a picture of how the thoughts on development of countryside are. Trough these interviews I've also tried to find out how people on the countryside defines the concept of countryside. Using the information from the interviews I give recommendations to the municipal government on how to develop the different parts of the municipality in order to not destroy existing values and qualities. Countryside has so far been developed spontaneously and is a mix of nature and human activity. How can municipal planning be used to develop countryside into a sustainable environment?

Summary

Despite the lack of an unambiguous definition, the concept of countryside is used frequently. During about 30 interviews I conducted with people having some kind of relation to the countryside in the municipality of Hässleholm, I've tried to get a picture of what different thoughts there are about the concept. Common for most of the answers is that countryside has to do with both nature and people and that there without people and human activity there wouldn't be such a thing as "living countryside".

During the last two years the County Administrative Board in Skåne has put together *Det skånska landsbygdsprogrammet*, a countryside programme for the county of Skåne. This is based on a landscape character assessment, made from a British model. From this Skåne has been divided into a number of different landscape character areas. Seven of these concern the municipality of Hässleholm but also surrounding municipalities. In this report a more traditional way of dividing the municipality is used, based on a division previously used by the municipality. The information from "*Det skånska landsbygdsprogrammet*" has been analyzed and adjusted to suit the division used in this report.

This final thesis has been made in cooperation with the municipality of Hässleholm with the purpose to create a foundation for a municipal countryside programme. On the basis of the interviews, I've formed an own opinion on the general opinions on the future of countryside. Based on this opinion, earlier experiences on developing countryside and various literature I give recommendations how the different parts of the municipality can be developed in order to use the conditions in the most efficient way.

The recommendations I give is presented in four different categories; live, experience, work, and learn. These concepts are taken from the general plan for the municipality of Hässleholm and the reason to why I chose to use them in this report is to show that a future countryside programme is closely connected to the general plan and that the countryside is an important part of the municipality.

Live

- All new buildings must be adapted to suit the local conditions so that existing qualities are not destroyed.
- The scale and appearance of the surrounding landscape must be guiding for all new establishments.
- Lakeside living shall be offered close to some of the lakes in the municipality.
- The level of service must be retained or increased in order to make it possible for the countryside to develop.
- Offices for public services must be established in all bigger population centers

Experience

- Lakeside living must not affect the high recreational qualities. Recreation is one of the major regional forces of attraction in the municipality.
- Tourism is one of the future development possibilities. Broad marketing of the municipality on the north European market as well as regionally and locally is necessary.

Work

- All forms of businesses which benefits the development of countryside must be supported by the municipality.
- Railbound public transportation is essential to increase the accessibility to the landscape for both residents and visitors.

Learn

- The need for schools is today considered satisfied. The division of age among the children in the municipality must be constantly monitored.

Sammanfattning

Landsbygd är ett begrepp som används flitigt trots att det saknas en entydig definition. Under ett trettiotal intervjuer som jag genomfört med personer med anknytning till landsbygden i Hässleholms kommun har jag bland annat försökt få en uppfattning om vilka olika tankar som finns om begreppet. Gemensamt för de allra flesta svaren är att landsbygd har med både natur och människor att göra och att det utan människor och verksamheter inte skulle finnas någon levande landsbygd.

Under de senaste två åren har Länsstyrelsen i Skåne tagit fram *Det skånska landsbygdsprogrammet*, som till stor del grundar sig på en landskapskaraktärsanalys gjord enligt brittisk modell. I denna har Skåne delats in i ett antal landskapskaraktärsområden utifrån en mängd olika faktorer. Hässleholms kommun berörs av sju av dessa som även sträcker sig in i angränsande kommuner. I detta arbete används en mer traditionell indelning enligt kommunens tidigare kommundelar. Informationen i *Det skånska landsbygdsprogrammet* har analyserats och anpassats så att det geografiskt stämmer överens med den kommunalsindelning som används i arbetet.

Detta examensarbete har gjorts i samarbete med Hässleholms kommun med syfte att skapa ett underlag för ett kommunalt landsbygdsprogram. Utifrån intervjuerna jag gjort har jag skapat mig en uppfattning om generella åsikter gällande landsbygdens framtid. Med hjälp av denna kunskap, tidigare erfarenheter kring landsbygdsutveckling och diverse litteratur lämnar jag rekommendationer om hur de olika kommundelarna kan utvecklas för att på bästa sätt utnyttja de förutsättningar som finns spridda i kommunen.

I underlaget till landsbygdsprogrammet presenteras rekommendationerna indelade efter fyra begrepp som hämtats ur kommunens vision; leva, uppleva, arbeta och lära. Denna indelning används för markera att ett kommande landsbygdsprogram är tätt knutet till kommunens översiktsplan och att landsbygden är en viktig del av kommunen.

Leva

- All nybyggnation ska anpassas efter rådande förhållande så att inte befintliga kvaliteter förstörs.
- Landskapsbild och skala på närliggande miljö ska vara styrande för all nyetablering.
- Attraktivt boende ska bland annat erbjudas i form av sjönära boende i anslutning till vissa sjöar i kommunen.
- Servicenivån måste bibehållas eller förbättras för att landsbygden ska ha någon möjlighet att utvecklas.
- Servicekontor ska finnas i alla kommunalscentra.

Uppleva

- Sjönära boende får inte inkräkta på rekreationsmiljöernas höga kvalitet. Rekreation är en av kommunens attraktionskrafter regionalt och får inte förstöras.
- Turism är en av kommunens största utvecklingsmöjligheter. Bred marknadsföring på den nordeuropeiska marknaden såväl som lokalt och regionalt är nödvändigt.

Arbeta

- All form av nya verksamheter som gynnar landsbygdsutveckling och skapar landsbygdsnära arbetstillfällen ska stöttas av kommunen.
- Spårbunden kollektivtrafik är ett måste för att öka tillgängligheten till landsbygden för boende och besökande.

Lära

- Behovet av skolor anses idag vara tillräckligt. Åldersfördelning på kommunens barn ska ständigt övervakas för att man i rätt tid ska kunna sätta in åtgärder om ett större behov uppkommer.

Inledning

Bakgrund

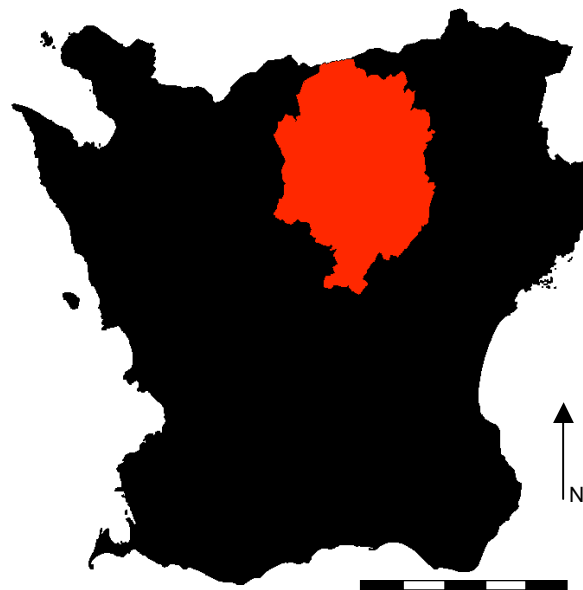
Ordet landsbygd är uppbyggt av land och bygd. Land är land som i jord/mark/område och bygd är den av människan skapade strukturen. För landsbygden är alltså den fysiska miljön lika viktig som de kulturhistoriska elementen och kontinuiteten i brukandet, som genom tiderna utformat landsbygden till vad den är idag. Att olika områden klassas som landsbygd utifrån vilket sammanhang ämnet diskuteras inom är självklart. Landsbygd i ett Hässleholmskt perspektiv skiljer sig från landsbygd i ett europeiskt perspektiv. Detta gör att även frågorna som rör landsbygd skiljer sig åt utefter vilken nivå de diskuteras på.

Under min praktik på länsstyrelsen våren 2005 kom jag till insikt om hur många olika faktorer det är som spelar roll för landsbygdens framtid och att landskapsarkitektsyrket inte bara handlar om att utforma och designa. Att även ekonomiska, sociala och historiska faktorer spelar stor roll för hur landskapet utvecklas är något som jag tror att många inte tänker på.

Hässleholms kommun ligger i det nordligaste av Skåne med ena benet i skogsbygden och det andra i mellanbygden. I ett landskap där naturens förutsättningar satt gränserna har med tiden en mänsklig skala på lantbruket skapats. I detta småbrutna landskap råder förhållanden som gör att brukarna tvingas följa naturen och därför inte kan hänga med i den storbruksutveckling som sker i stora delar av Skåne. Detta gör att förutsättningarna för bland annat ett lönsamt lantbruk skiljer sig från den rena slättbygden.

Som det mesta annat utvecklas landsbygden och människornas syn på denna. Vi kan välja att blunda för den eller att försöka förstå och påverka för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för de människor som lever och verkar här.

Anledningen till att jag valt att arbeta med just Hässleholms kommun är delvis detta, att utifrån relativt svåra förutsättningar skapa riktlinjer för en framtida utveckling. En annan kraft som påverkat att mitt arbete förlagts till Hässleholm är Ritva Nilsson, samordnare av bland annat landsbygdsfrågor i kommunen, som tillsammans med Ole Reiter vid SLU kopplade in mig på spåret.

Figur 1. Hässleholms kommuns placering i Skåne (Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne)

Mål och syfte

Målet med mitt examensarbete är att genom att upprätta ett utvecklingsprogram för landsbygden i Hässleholms kommun skapa goda förutsättningar för en positiv landsbygdsutveckling. Att ta hänsyn till varje kommun dels olika förutsättningar och att skapa riktlinjer för utvecklingen på kommunnivå gör att den diversitet som finns inom kommunen kan fortleva. Genom att i programmet ha ett långsiktig perspektiv på planering av landsbygden hoppas jag kunna säkerställa framtiden för de människor som valt att bo och verka här.

Leva, uppleva, arbeta och lära är begrepp som används i kommunens översiktsplan 2006 (Hässleholms kommun, 2006, *Att leva, uppleva, arbeta och lära i Hässleholms kommun – utvecklingsstrategier för mark- och vattenanvändningen – Hässleholms kommuns översiktsplan 2006 – Samrådshandling*, Hässleholms kommun, Hässleholm). Begreppen används även i denna rapport, dels för att visa att den är en viktig förlängning av översiktsplanen och dels för att belysa att landsbygden är en viktig del av kommunen.

Syftet med arbetet är att i samarbete med Hässleholms kommun skapa ett utvecklingsprogram som är väl anpassat till förutsättningarna som finns i kommunens olika delar och i kommunen som helhet. I framtiden vill jag kunna visa mitt examensarbete som referens på vilka kunskaper jag fått under utbildningen. Jag hoppas även att mitt arbete ska inspirera fler kommuner att lägga resurser på landsbygden som arena för nya verksamheter.

Metod

Informationen i detta arbete grundar sig till stor del på 29 intervjuer som jag genomfört under perioden 28/2 till 18/4 2006. Personerna som deltagit i studien är dels människor i beslutfattande ställning inom kommunen, dels engagerade människor jag blivit tipsad om av kommunens samordnare Ritva Nilsson och dels människor som dessa sedan tipsat mig vidare om. Antalet 29 kommer från att jag från början tänkt ett trettiotal intervjuer där ett tilltänkt intervjuföremål valt att lämna återbud. Ett urval av personerna ur geografisk synvinkel har också gjorts för att möjliggöra en analys utifrån denna synvinkel. Dessutom har jag försökt åstadkomma en fördelning i ålder såväl som i kön och sysselsättning som är så representativ som möjlig. Under intervjuerna har jag fört ett enkelt protokoll över vissa frågor och samtidigt spelat in digitalt. Detta har gjort det möjligt att snabbt kunna sammanställa viss data från protokollen men även att gå tillbaka i efterhand och lyssna på och analysera ordagranna formuleringar. Syftet med att genomföra intervjuerna var att jag ville komma till insikt i dels hur folk på landsbygden ser på utvecklingen av deras närområde och dels hur folk i beslutfattande ställning ser på samma fråga. Vidare gjorde intervjuerna att jag fick lära känna en del av folket i Hässleholms kommun och vilka problem och möjligheter som finns.

Efter varje genomförd intervju ville jag veta vad personen i fråga...

- ...hade för syn på vad som är landsbygd
- ...tyckte om landsbygdsutvecklingen förr, nu och i framtiden
- ...ansåg att det finns för begränsningar och möjligheter för utvecklingen av deras landsbygd.
- ...skulle vilja ha ut av sin landsbygd

För att få reda på detta har jag försökt att göra öppna, riktade intervjuer för att få de intervjuade att med egna ord definiera och berätta om deras syn på landsbygden. Som riktlinjer för intervjuerna har jag haft ett frågeformulär som finns i Bilaga 1. Inspiration om intervjumetodik har jag fått från böckerna *Intervjumetodik* (Lantz, Annika, 1993, *Intervjumetodik*, Lund,) och *Intervjuteknik* (Häger, Björn, 2001, *Intervjuteknik*, Stockholm.)

Svarsfrekvenser på de olika intervjufrågorna ligger på eller i närheten av 100% då intervjudeltagarna varit väl motiverade och intresserade av att vara med och påverka utvecklingen av landsbygden. När det gäller de öppna frågor som mynnar i SWOT-analysen, har de intervjuade fått räkna upp ett obegränsat antal faktorer. Detta medför att vissa valt att nämna ett stort antal faktorer inom varje kategori medan andra varit relativt fåordiga.

Utöver informationen från intervjuerna har jag studerat material från bland andra Hässleholms kommun, Glesbygdverket, Statistiska Centralbyrån (SCB) och Länsstyrelsen i Skåne. Denna information har jag studerat, analyserat och tolkat för att sedan dra slutsatser om hur kommunens landsbygd kan utvecklas i en positiv riktning.

Avgränsningar

På grund av Hässleholms kommuns fysiska storlek och på den mångfald av människor som ryms inom ett invånarantal på drygt 49 000, kan man diskutera om man med min arbetsmetod kan få ett rättvisande resultat. I detta arbete har det varit av större vikt att få en inblick i hur folk tänker och tycker angående landsbygdens utveckling än att samla in enorma kvantiteter med statistik att göra bedömningar utifrån. Jag har använt intervjuerna dels för att göra kvantitativa analyser och dels för att på ett kvalitativt sätt tolka och dra slutsatser om hur tankarna går inom kommunens landsbygdsbefolkning.

Landsbygdsbegreppet

Landsbygd är ett begrepp som används ofta, inte bara av folk med direkt anknytning till frågor som rör landsbygden utan även av gemene man. Vad folk menar när de säger landsbygd varierar kraftigt och en klar definition har genom tiderna inte gått att enas om. Glesbygdverket menar att ”det är omöjligt att skapa en enda definition som kan användas i alla situationer”, och att indelningen måste kunna anpassas till vad det är som studeras. (Glesbygdverket, 2005, *Landsbygden i den regionala utvecklingen*, Östersund, s. 43)

Inom EU:s gemenskapsinitiativ Leader+, behandlas tätorter och städer med färre än 20 000 invånare som landsbygd. (Glesbygdverket, 2005, s. 41) Om denna definition skulle applicerats på Hässleholms kommun skulle det inte finnas någon tätort alls utan hela kommunen skulle betraktas som landsbygd. 1960 enades de nordiska ländernas chefsstatistiker om en definition av tätort där all sammanhängande bebyggelse med normalt högst 200 meter mellan husen och med minst 200 invånare klassas som tätort. (http://www.scb.se/templates/Standard___21187.asp#top, 2006-08-11)

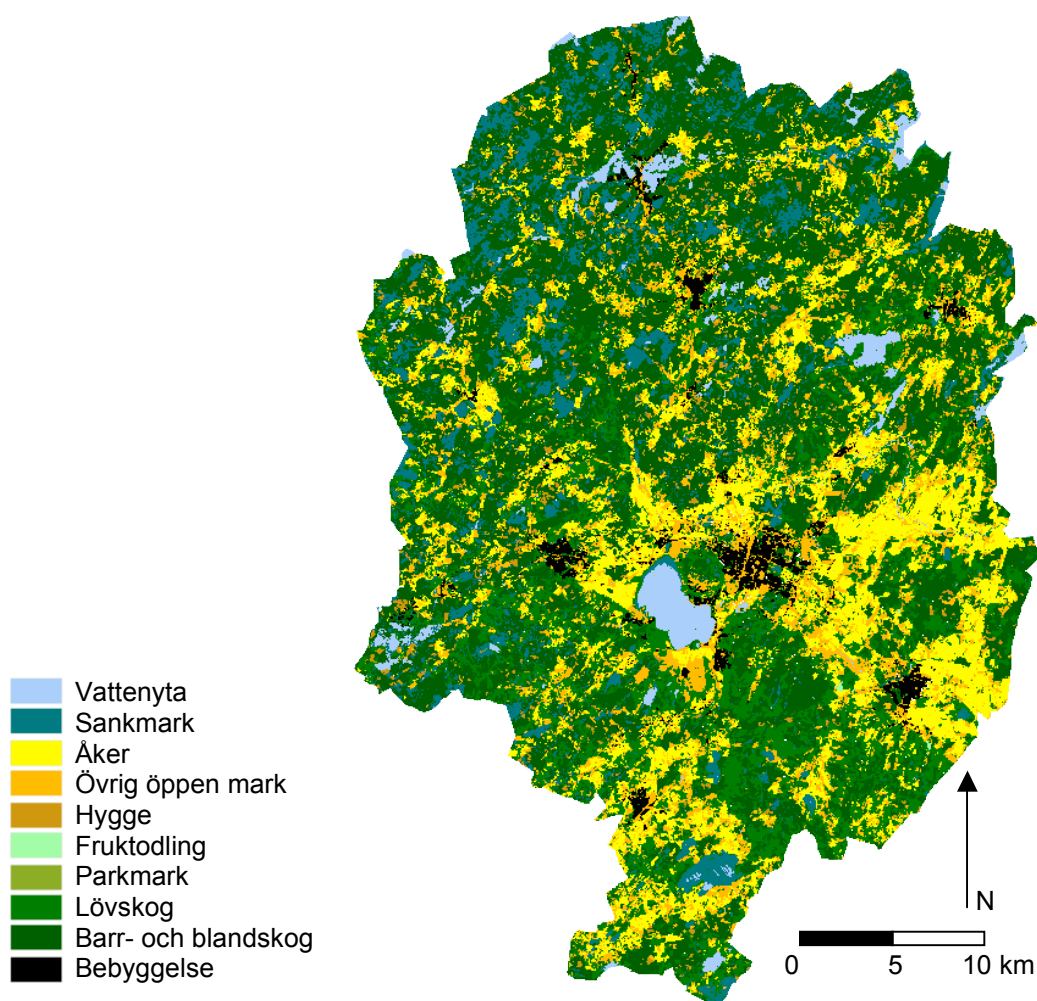
För att i detta arbete inkludera även småorter och små tätorter väljer jag att i detta arbete jämställa landsbygd med det som finns utanför de största tätorterna. I Hässleholms kommun finns centralorten Hässleholm och 6 stycken kommundelscentra; Bjärnum, Hästveda, Sösdala, Tyringe, Vinslöv och Vittsjö. Dessa exkluderas ur landsbygdsbegreppet och kallas för större tätorter, även om de till mycket stor del påverkar och påverkas av den landsbygd som de gränsar till.

Introduktion till Hässleholms kommun

Natur

Naturen i Hässleholms kommun är varierad från barrskog i norr till blandlövskogar med inslag av ädellövskogar i söder. Att det småbrutna jordbrukslandskapet är tydligt i större delen av kommunen men att den östra delen karaktäriseras av större sammanhängande områden med jordbruksmark syns tydligt på kartan i figur 2.

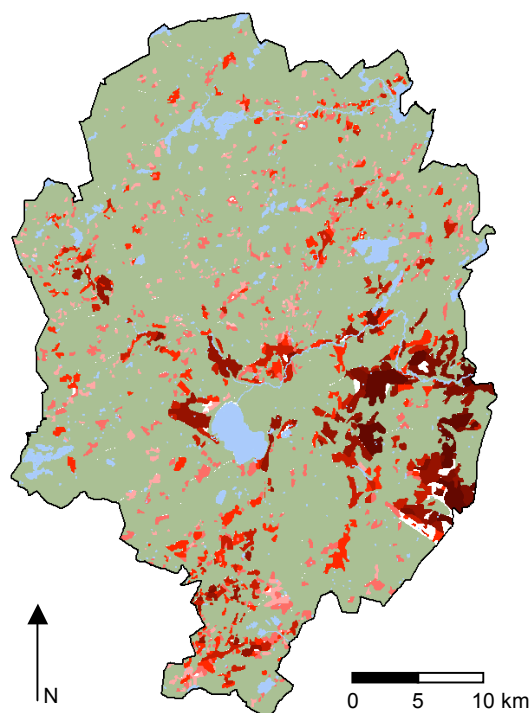
På kartan ser man även att skogsmark dominerar över åkermark. Detta medför bland annat att andelen allemansrättslig mark i kommunen är högre än för vissa kommuner med större andel åkermark. Detta beror på att åkermark inte ses som tillgänglig för allmänheten under stora delar av året. Skogsmark däremot är tillgänglig för rekreation under hela året. Utöver den allemansrättsliga tillgängligheten kan åkermark upplevas som mer privat än skogsmark. Vidare ser man att jordbruksmarken på många håll ligger insprängd i skogsmarken vilket bidrar till höga landskapsvärden tack vare den mänskliga skalan. Inom kommunen finns det 84 sjöar med en area över en hektar, vilka även de bidrar till kommunens naturvärden och rekreationskvaliteter. (Hässleholms kommun, 2006, s.27)

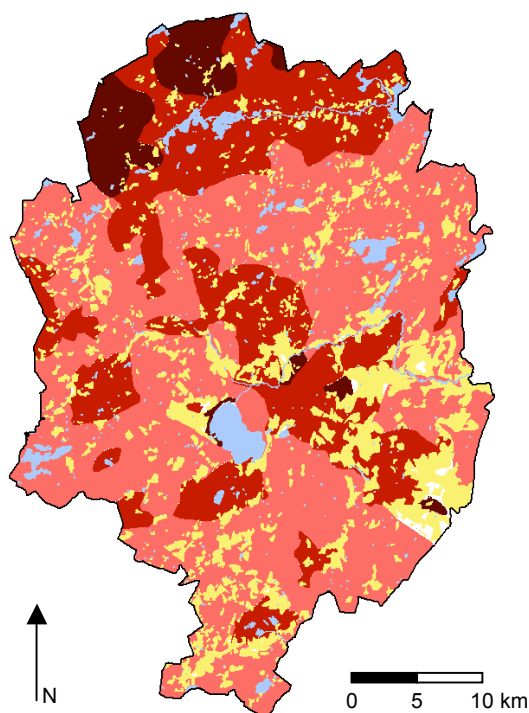
Figur 2. Karta över markanvändning i Hässleholms kommun
(Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Lantbruk

Hässleholms landsbygd karaktäriseras idag av ett relativt småskaligt jordbruk. I norra delarna av kommunen dominerar skogsbruket men även här finns åkrar och betesmark relativt väl fördelat i den i övrigt täta skogen. I figur 3 redovisas åkermarken i kommunen och klassningen av denna. I figur 4 visas en likadan karta fast över skogen och klassningen av denna.

Figur 3. Åkermark i Hässleholms kommun. Mörkare röd färg anger högre åkermarksklass (Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne)

Figur 4. Skogsmark i Hässleholms kommun. Mörkare röd färg anger högre skogsbruksklass (Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne)

I kartorna kan man tydligt se att det är i kommunens östra del som den bästa jordbruksmarken finns. Detta beror framför allt på att Kristianstadslättens här sträcker sig en bit innanför kommungränsen. På Kristianstadslätten råder förhållanden som skiljer sig markant från kommunen i övrig vad gäller bland annat skala på brukande och kvalitet på jorden.

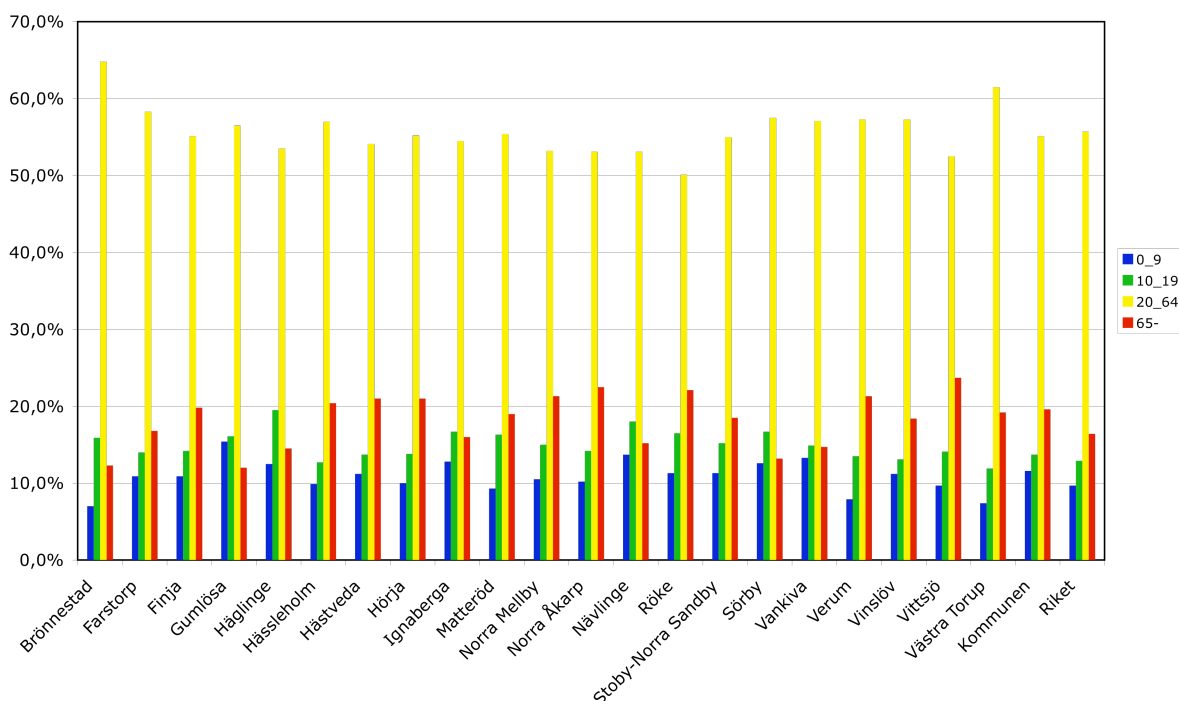
Andelen arbetstillfällen inom sektorn jordbruk, skogsbruk och fiske var 2004 högre i Hässleholms kommun (3,52%) än i såväl länet (2,40%) som i riket (1,84%). Cirka 20 procent av kommunens företag finns inom denna sektor. (Hässleholms kommun, 2006, s. 53) Detta visar på att verksamheter knutna till naturresurser i olika former är viktiga för arbetsmarknaden i kommunen.

Befolkning

Hässleholms kommun bildades 1974 genom sammanslagning av åtta tidigare kommuner. Till landytan är det Skånes största kommun och den 31 december 2005 var 49148 personer bosatta inom kommunens gränser. (<http://www.hassleholm.se/7101>, 2006-08-11) Befolkningen i kommunen är uppdelad så att cirka en tredjedel är bosatt i Hässleholm, en tredjedel i de större tätorterna utanför centralorten och en tredjedel på landsbygden. Cirka 22 procent av invånarna bor idag på den rena landsbygden utanför småorterna.

Idag ligger medelåldern i de flesta församlingarna i kommunen mellan 40 och 45 år. Fördelningen mellan olika åldersgrupper i kommunens olika församlingar redovisas i figur 5. Här framträder skillnaderna tydligt. Om man jämför med kommunen och riket i högra kanten av diagrammet ser man att andelen människor över 65 år är högre i många delar av kommunen än i riket i övrigt. Vidare ser man att andelen 0-9 åringar är liten i Brönnestad, Verum och Västra Torup. Församlingar med låg andel invånare över 65 år har i regel högre andel invånare i grupperna 0-9 år och 10-19 år. Detta kan bero på att en generationsväxling har skett eller håller på att ske i dessa församlingar.

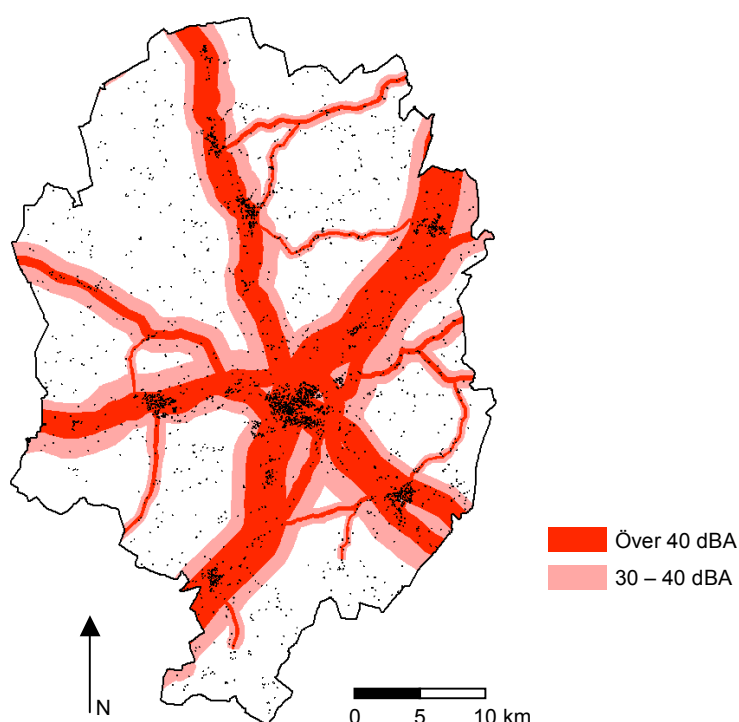
Av rikets invånare 2004 var totalt 12 procent födda i utlandet. I Hässleholms kommun var siffran 9 procent. (<http://www.hassleholm.se/7101>, 2006-08-11) På landsbygden är dock andelen människor med utländsk bakgrund ännu lägre.

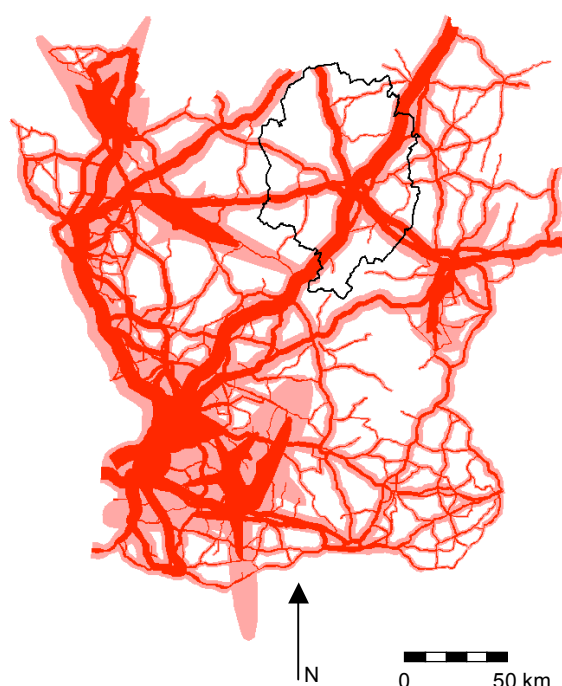
Figur 5. Fördelning mellan olika åldersklasser i församlingarna i Hässleholms kommun (Eget diagram efter statistik från Hässleholms kommun)

Buller

I dagens samhälle är bullerfria områden allt mer sällsynta. Av naturliga skäl är landsbygdsområden mer skonade än tätortsnära från denna typ av föroreningar vilket bidrar till landsbygdens attraktionskraft. I figur 6 kan Hässleholms kommun se ut att vara väldigt bullrigt men ur ett Skåneperspektiv som i figur 7 ser man att kommunen ligger i ett av de mest bullerfria områden. Speciellt är det de perifera delarna av kommunen som representerar en stor del av Skånes bullerfria områden.

Figur 6. Buller i Hässleholms kommun. Svarta prickar är befintlig bebyggelse. ((Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne)

Figur 7. Buller i hela Skåne. Hässleholms kommun inritad. (Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne)

I kartorna ser vi också att det buller som finns är väl samlat i stråk som korsar hela kommunen. Detta kommer sig av att bullerkällorna framförallt är vägar och järnvägar. På grund av deras placering nära marken begränsas spridningen av bullret i stor utsträckning jämfört buller från till exempel flygplatser. Utöver vägar och järnvägar kommer bullret i kommunen från industrier. Tack vare att dessa, av tradition och praktiska skäl, placerats i anslutning till järnvägen har bullerkällorna samlats ytterligare.

Kommunikationer

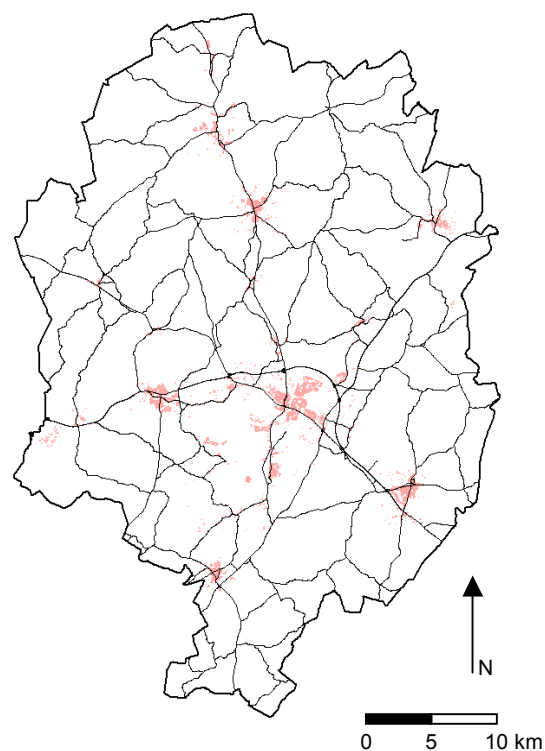
Hässleholm är känt som en järnvägsknutpunkt. Här möts Södra stambanan, Skånebanan och Markarydsbanan. Trots att kommunen rymmer all denna järnväg stannar tågen på endast tre stationer dagligen; i Hässleholm, Tyringe och Vinslöv.

Det finns ett vältrafikerat regionalt busstrafiknät med hållplatser längs med de stora huvudvägarna. För de som inte bor i direkt anknäring till dessa hållplatser eller ovan nämnda tågstationer, finns närtrafik, en beställningstjänst för kollektivtrafik inom kommunen. Till stor del på grund av bristande vetskap om dess existens bland kommunens invånare fungerar denna i nuläget dåligt. I figur 8 redovisas kollektivtrafiksituationen i kommunen enligt Skånetrafiken.

Vägnätet i kommunen är finmaskigt och jämnt fördelat. Huvudvägarna är riksväg 21, 23, och 24, men dessa utgör endast stommen i nätverket som även i övrigt håller hög standard. På kartan i figur 9 visas alla allmänna vägar inom kommunen

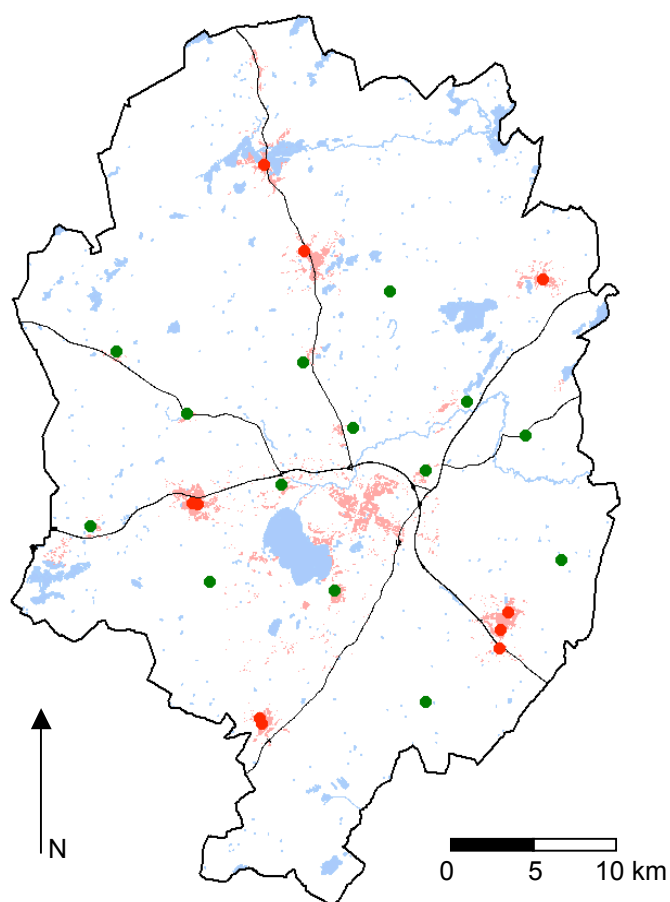
Figur 8. Kollektivtrafiknätet i Hässleholms kommun. (Skånetrafiken, http://www.skanetrafiken.se/upload/Dokumentbank/Tidtabeller/N%E4rtrafik/07_H%E4ssleholm_nar.pdf)

Figur 9. Vägnätet i Hässleholms kommun (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Skolor

Hässleholms kommun har idag 33 kommunala skolor. Av dessa finns 24 stycken utanför Hässleholm stad och 14 stycken av dessa finns utanför de övriga större tätorterna. Förskolor finns i de flesta tätorter i kommunen. 45 av dessa är kommunala och ett tiotal är enskilda. Det finns 6 stycken gymnasieskolor, samtliga i Hässleholm där 5 drivs av kommunen. (Hässleholms kommun, 2006, s.31) På kartan i figur 10 finns placeringen av grundskolorna utanför Hässleholm presenterad.

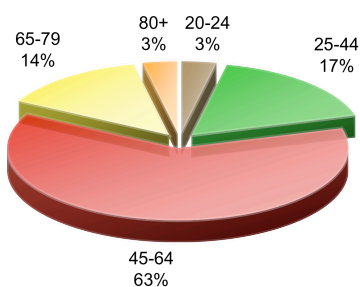

Figur 10. Skolor utanför Hässleholms stad. Röda prickar är skolor i större tätorter och gröna prickar är skolor i mindre tätorter och på den rena landsbygden. (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

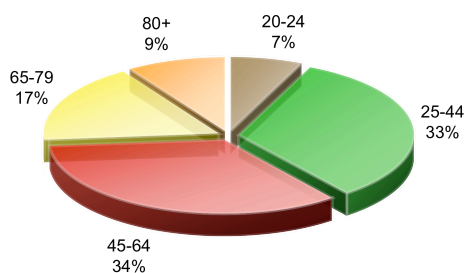
Sammanställning och analys av intervjumaterial

De intervjuade

Av den studerade gruppen är 28 procent kvinnor. Om detta jämförs med andelen kvinnor i kommunen som ligger på 50 procent ser vi att könsfördelningen i studien är lite sned. Detta trots intentioner att skapa en studiegrupp som representerar kommunbefolkningen så bra som möjlig. Medelåldern i gruppen ligger på 53 år och variationen inom gruppen är från 23 år till 83. Även när det gäller ålder är studiegruppen snedfördelad med en överrepresentation av gruppen 45-64 år. I figur 11 och 12 jämförs den åldersmässiga sammansättningen av studiegruppen med kommunens befolkning.

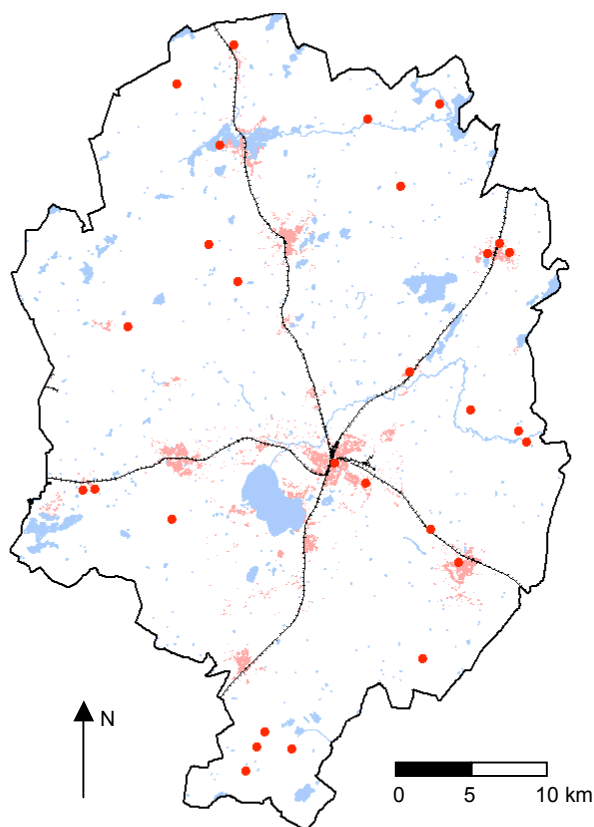
Figur 11. Åldersfördelning av de intervjuade personerna (Eget diagram)

Figur 12. Åldersfördelning av kommunbefolkningen över skolåldern (Eget diagram efter material från Hässleholms kommun)

Geografiskt sett är spridningen god och alla delar av kommunen är representerade i studien. Detta visas i figur 13. I vissa delar är det fler intervjudeltagare än i andra. Detta beror till stor del på att människor intervjuade utifrån sin yrkesroll är utplacerade på kartan efter bostad och inte efter arbetsplats. Detta för att personernas åsikter om landsbygdsutveckling troligtvis påverkas mer av deras bostadsort än av den geografiska placeringen av arbetsplatsen. Dessutom är en redovisning av intervjudeltagarnas bostadsort intressantare att studera än en karta där en tredjedel av punkterna är placerade i Hässleholms stad.

En klar majoritet av de intervjuade personerna är idag bosatta på landsbygden och de flesta är även uppväxta i landsbygdsmiljö. 28 procent av gruppen är intervjuade utifrån sitt arbete inom kommunen, 31 procent är lantbrukare och resterande 41 procent är intervjuade i egenskap av representant för byalag, intresseförening eller liknande.

Figur 13. Geografisk fördelning av intervjuade personer. (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Landsbygdsdefinition

”Vad är landsbygd enligt dig?”

Som nämnts i inledningen av denna rapport är landsbygd ett svårdefinierat begrepp. Jag har genom att be folk definiera ordet landsbygd försökt skapa en bild av hur folket i Hässleholms kommun ser på landsbygdsbegreppet.

På frågan har jag fått lika många svar som antalet intervjuade personer. Ingen i gruppen har uttryckt sig på exakt samma sätt som någon annan. Följande är förslag på definitioner på ordet landsbygd enligt de intervjuade.

- ”Där gatlyktorna slutar”
- ”Det som finns utanför lite större orter med hög koncentration av byggnader och service”
- ”Mycket natur, inte en massa hus”
- ”Lantbruksbygd”
- ”Där folk bor och verkar utanför tätort. Inkomst från naturresurser. En viss grad av O-exploatering. Innehåll av naturlika miljöer.”
- ”Skog, sjö, åker, frihet, lugn och ro”
- ”Ej stadsplanerat område”
- ”Där man kan släppa en skit utan att villaföreningen kallar till extra årsmöte”
- ”All mark utanför tätbebyggt område. Där det inte är tätt mellan husen.”
- ”Där inte husen ligger vägg i vägg.”
- ”Mellan ödebygd och stadsbygd”
- ”Där det inte är så tätbefolkat. Varierat.”
- ”En plats där man kan leva och ha en produktion. Permanent boende folk.”
- ”En och annan gård med åkrar mellan. Bakom ligger skogen. Skapad av generationer.”
- ”Det öppna landskapet med den glesa befolkningen.”
- ”Naturen”
- ”Ute, ganska fritt utan grannar inpå sig. Svagt med kommunikationer.”
- ”Motsatsen till staden. Glesbygd, natur, dålig service.”
- ”Allt som ligger utanför tätorter”
- ”Utanför tätorterna. Spridda hus, mindre byar.”
- ”Gårdar och ett öppet landskap. Spontan upplevelse av det öppna landskapet där enskilda människor får skapa”
- ”Land- gemensamt ord för skog och jord. Bygd- bygga, bo, människor.”
- ”Kulturlandskapet är landsbygden. Det andra är bara natur. Landsbygden är människorna är landsbygden”
- ”Ett område som är befolkat med en stor mängd småföretag. Glesare bebyggelse än tätort.”
- ”En del av en kommun där man inte har tillgång till den service man hade för 30 år sedan.”
- ”Långt mellan husen. Ca. 200 meter. Gårdar skog ängar.”
- ”Det beror på skalan. Jämför med norrlands inland.”
- ”Stad och land behöver varandra. En återhämtningsplats. Öppna marker, närhet till skog och mark.”
- ”En gradvis skala från storstad till landsbygd. Landskap, skog, dungar, betesmark mellan boendena.”

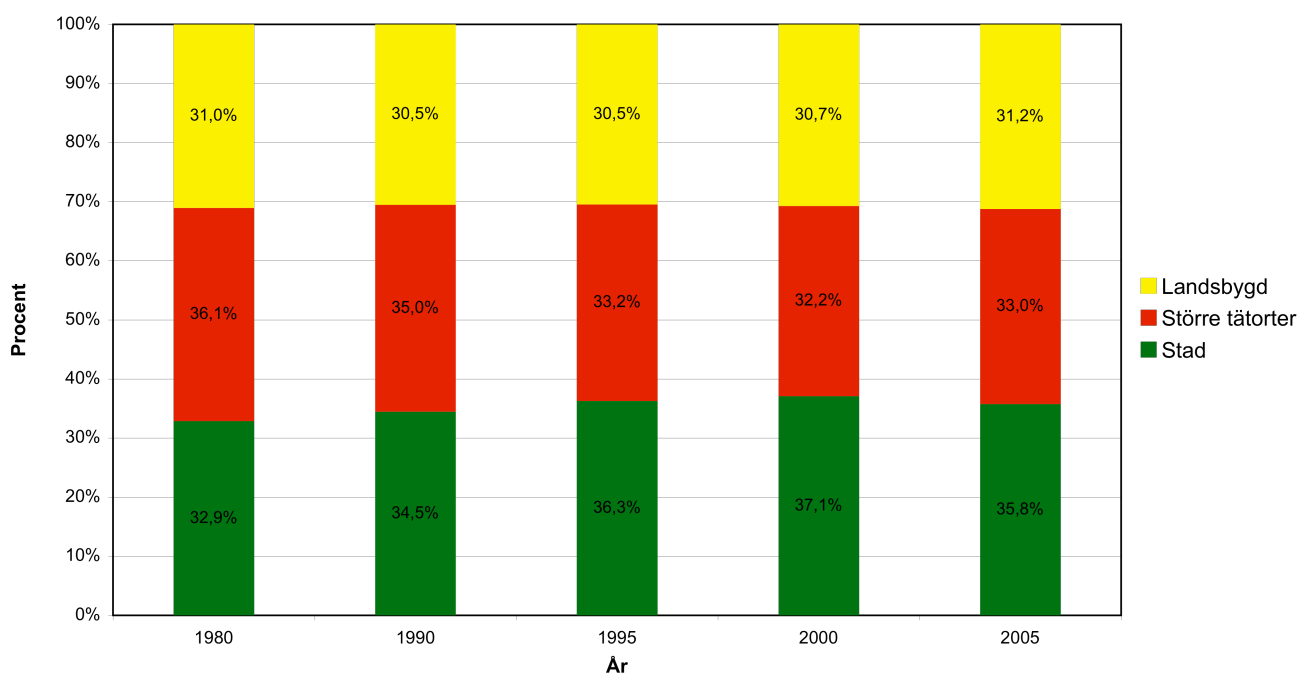
En intressant sak med alla dessa definitioner är att de trots sina skillnader är mer eller mindre eniga i att landsbygden har med både fysisk miljö och människor att göra. Att folk har svårt att sätta ord på sina tankar om landsbygden och att landsbygden är något självklart för de flesta blev klart då det ena intervjufrågor efter det andra spontant uttryckt att de aldrig tänkt på vad landsbygd är. Karl-Erik Olsson, europaparlamentariker och häglingebo, menar att landsbygd är dels land och dels bygd, där landet är den fysiska miljön och bygden är den mänskliga prägeln som satt sina spår genom tiden. Utan människan hade landsbygden inte varit som den är idag.

Landsbygdsutveckling

”Hur har landsbygden förändrats de senaste 20 åren?”

Här svarade de flesta att minskad service är den största skillnaden. Att färre människor både bor och arbetar på landet och att lönsamheten i jordbruket minskat är också saker som förändrats enligt de intervjuade. Befolkningsstatistiken för kommunen däremot, visar dock att befolkningsnivån ökar på landsbygden och i de större tätorterna medan den minskar i centralorten. Detta visas i figur 14. Dessutom visar uppgifter från jordbruksverket att årsmedelinkomsten för jordbrukare i Sverige år 2003 var 226 800 kr. Samma siffra för lantbrukare i Skåne län var 240 500 kronor. (http://www.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik,%20fakta/Jordbrukets%20ekonomi/JO42/JO42SM0501/JO42SM0501_ikortadrag.htm.060721)

Medelinkomsten för landets befolkning år 2004 var 215 971 kronor och jämförelsesiffran för Skåne län var 204 441 kronor. (http://www.scb.se/templates/tableOrChart____118428.asp.060910)

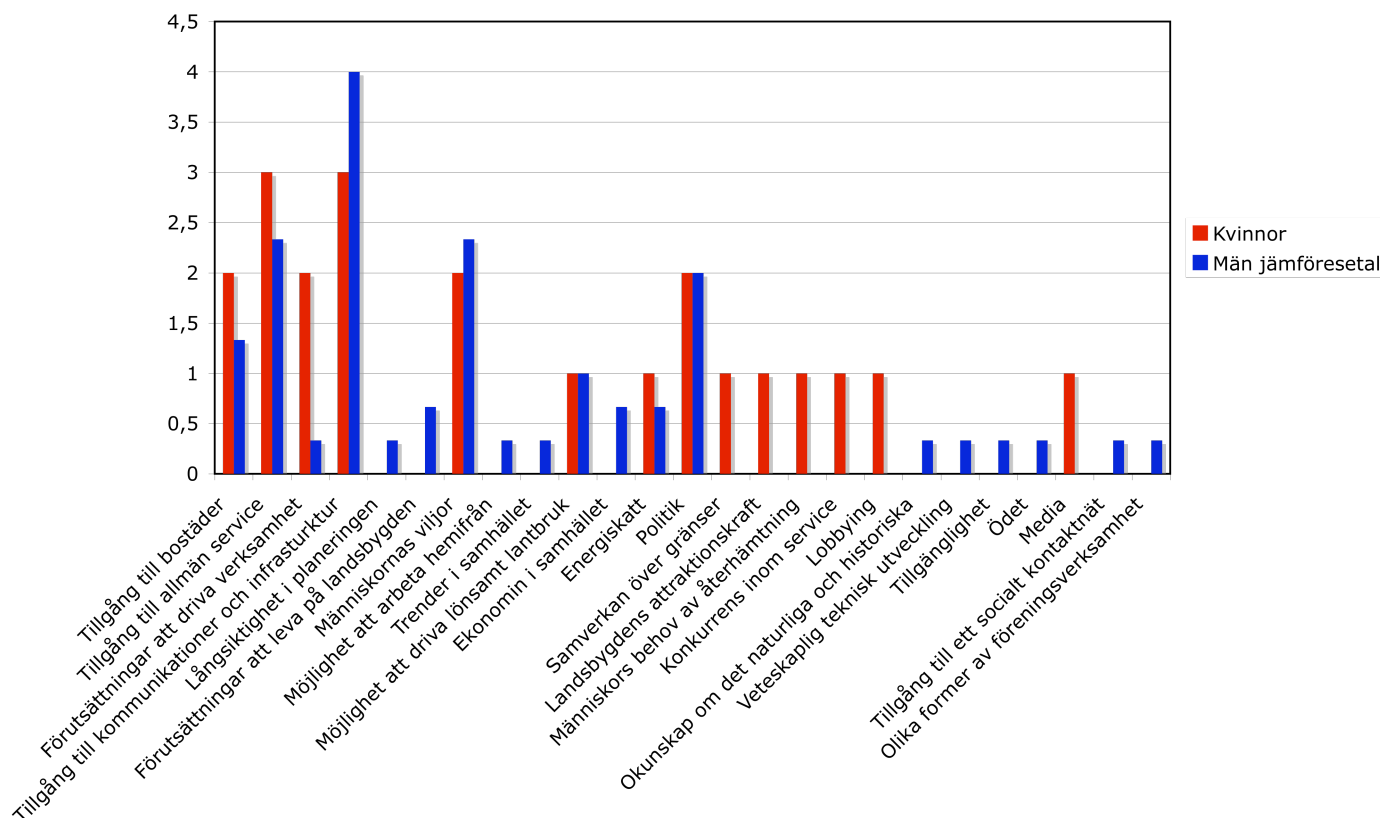

Figur 14. Befolkningsstatistik för Hässleholms kommun med avseende på Stad-Tätorter-Landsbygd. (Eget diagram efter material från Hässleholms kommun)

Viss oenighet råder om trenden fortsätter eller om den håller på att vända. Somliga menar att landsbygden är framtiden och att dagens ekologiska tänkande gynnar verksamheter knutna till någon form av arell näring. Andra menar att en eventuell ökad attraktion till landsbygdsboende är temporär och övergående likt den som skedde i samband med gröna vågen på sjuttioalet. Intressant är att en absolut majoritet av de intervjuade ser positivt på framtiden även om de tyckt att de senaste 20 åren varit en motgång. Endast två av 29 ser mörkt på framtiden och dessa båda bor i eller omkring Röke.

”Vilka är de tre viktigaste faktorerna som styr utvecklingen av landsbygden?”

Svaren fördelades över 25 olika faktorer. Figur 15 visar fördelningen mellan de olika faktorerna fördelat mellan könen. Hänsyn har tagits till könsfördelningen av studiegruppen.

Figur 15. De viktigaste faktorerna som styr utvecklingen av landsbygden. Fördelning könsvis mellan olika faktorer. (Eget diagram)

Här ser man tydligt att kvinnor anser att *Tillgång till allmän service* och *Tillgång till kommunikation och infrastruktur* är de två viktigaste faktorerna följda av *Tillgång till bostäder*, *Förutsättningar att driva verksamhet*, *människans vilja* och *politik*. Männen anser att *Tillgång till kommunikation och infrastruktur*, *Tillgång till allmänservice* och *Människans vilja* är de tre faktorer som påverkar utvecklingen mest.

”Hur kan du vara med och påverka förändringarna?”

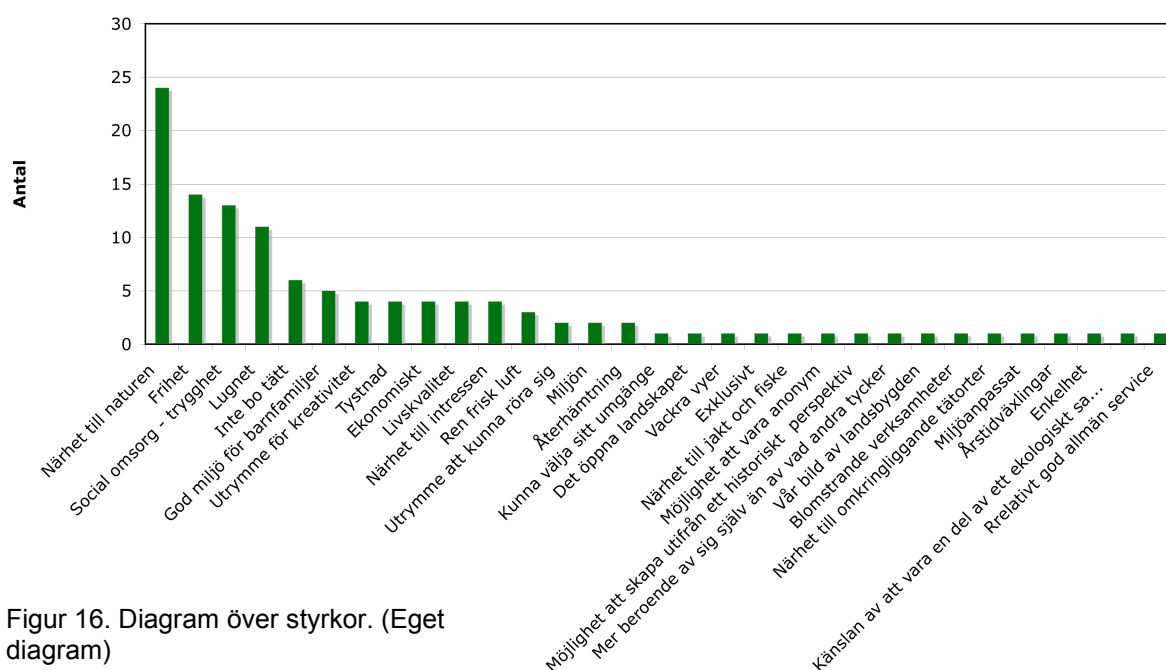
Många av de som inte är knutna till kommunal verksamhet svarar att de har liten eller ingen möjlighet att påverka. Dock finns det dem som anser att vi alla påverkar framtiden genom våra viljor och handlingar.

SWOT-analys

De sista frågorna i intervjuerna syftar till att göra en gemensam SWOT-analys med avseende på landsbygden och landsbygdsboende. Analysen syftar i detta fall till att ta reda på vad människorna anser vara styrkor, svagheter, möjligheter och hot mot landsbygden och utvecklingen av denna. I redovisningen av analysen nedan anger siffrorna hur många av de intervjuade som angett varje punkt. Detta innebär att summan av siffrorna inte motsvarar antalet intervjuade eftersom personerna fått ange hur många argument som helst under varje punkt.

Strengths - Styrkor

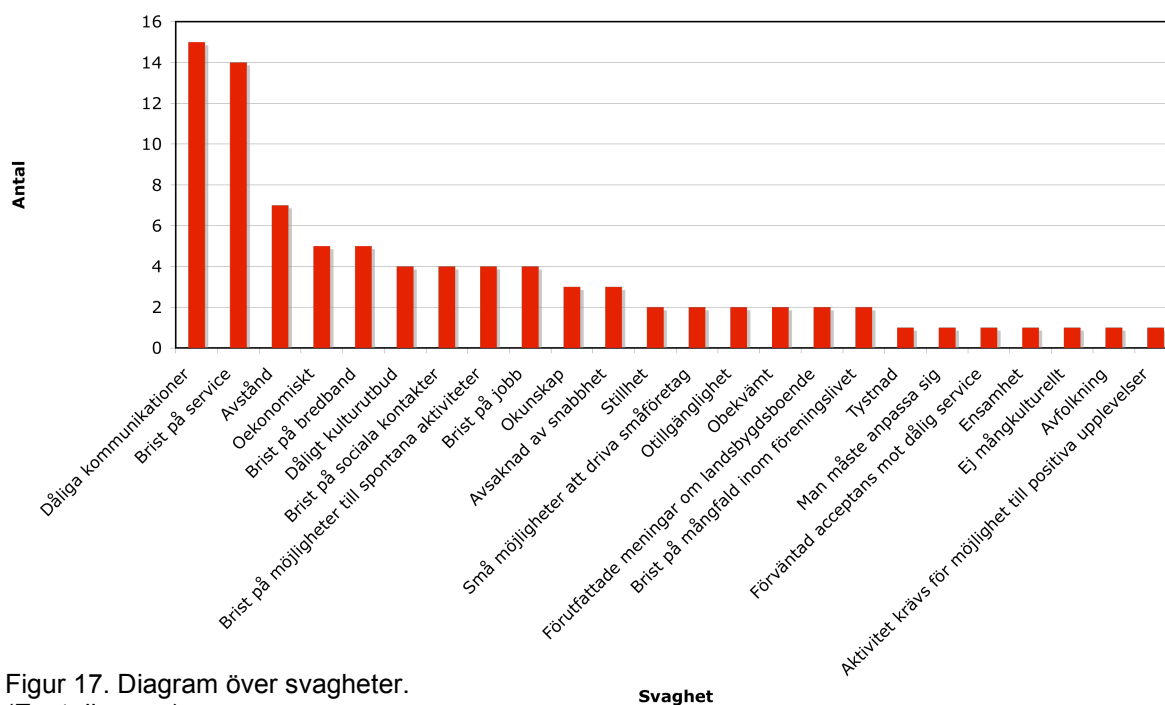
24	Närhet till naturen	1	Vackra vyer
14	Frihet	1	Exklusivt
13	Social omsorg - trygghet	1	Närhet till jakt och fiske
11	Lugnet	1	Möjlighet att vara anonym
6	Inte bo tätt	1	Möjlighet att skapa utifrån ett historiskt perspektiv
5	God miljö för barnfamiljer	1	Mer beroende av sig själv än av vad andra tycker
4	Utrymme för kreativitet	1	Vår bild av landsbygden
4	Tystnad	1	Blomstrande verksamheter
4	Ekonomiskt	1	Närhet till omkringliggande tätorter
4	Livskvalitet	1	Miljöanpassat
4	Närhet till intressen	1	Årstidväxlingar
3	Ren frisk luft	1	Enkelhet
2	Utrymme att kunna röra sig	1	Känslan av att vara en del av ett ekologiskt sammanhang
2	Miljön	1	Relativt god allmän service
2	Återhämtning		
1	Kunna välja sitt umgänge		
1	Det öppna landskapet		

Figur 16. Diagram över styrkor. (Eget diagram)

Weaknesses - Svagheter

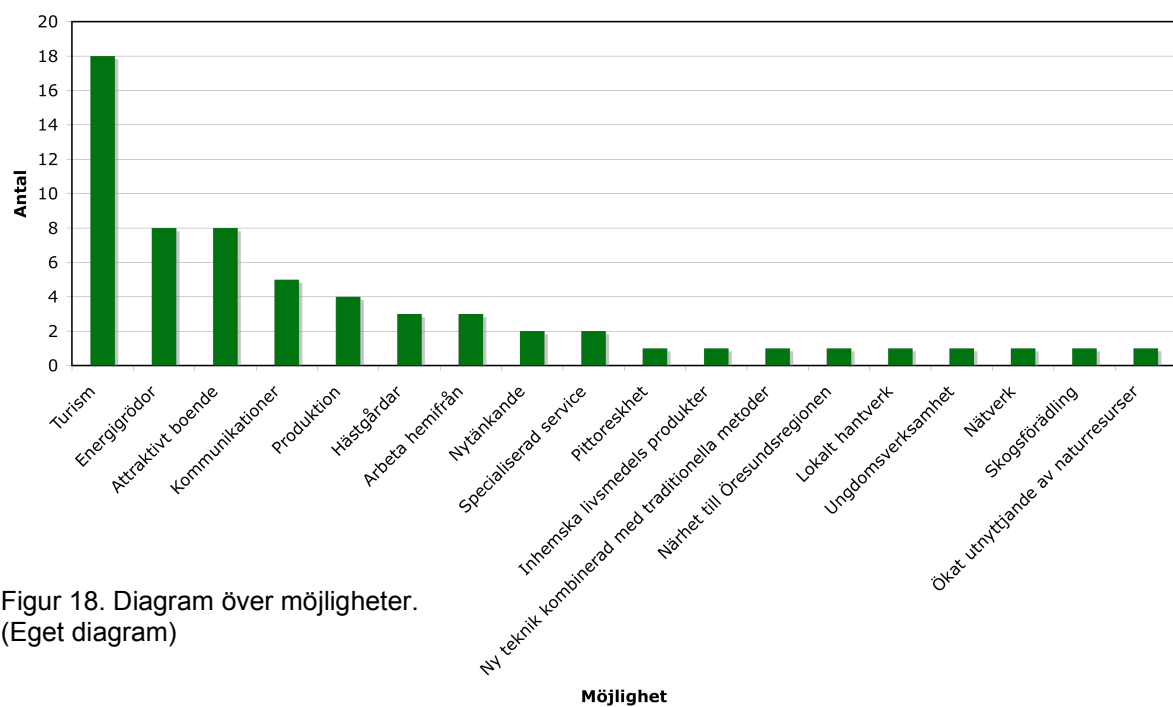
15	Dåliga kommunikationer	2	Obekvämt
14	Brist på service	2	Förutfattade meningar om landsbygdsboende
7	Avstånd	2	Brist på mångfald inom föreningslivet
5	Oekonomiskt	1	Tystnad
5	Brist på bredband	1	Man måste anpassa sig
4	Dåligt kulturutbud	1	Förväntad acceptans mot dålig service
4	Brist på sociala kontakter	1	Ensamhet
4	Brist på möjligheter till spontana aktiviteter	1	Avfolkning
4	Brist på jobb	1	Ej mångkulturellt
3	Okunskap	1	Aktivitet krävs för möjlighet till positiva upplevelser
3	Avsaknad av snabbhet		
2	Stillhet		
2	Små möjligheter att driva småföretag		
2	Otillgänglighet		

Figur 17. Diagram över svagheter.
(Eget diagram)

Opportunities - Möjligheter

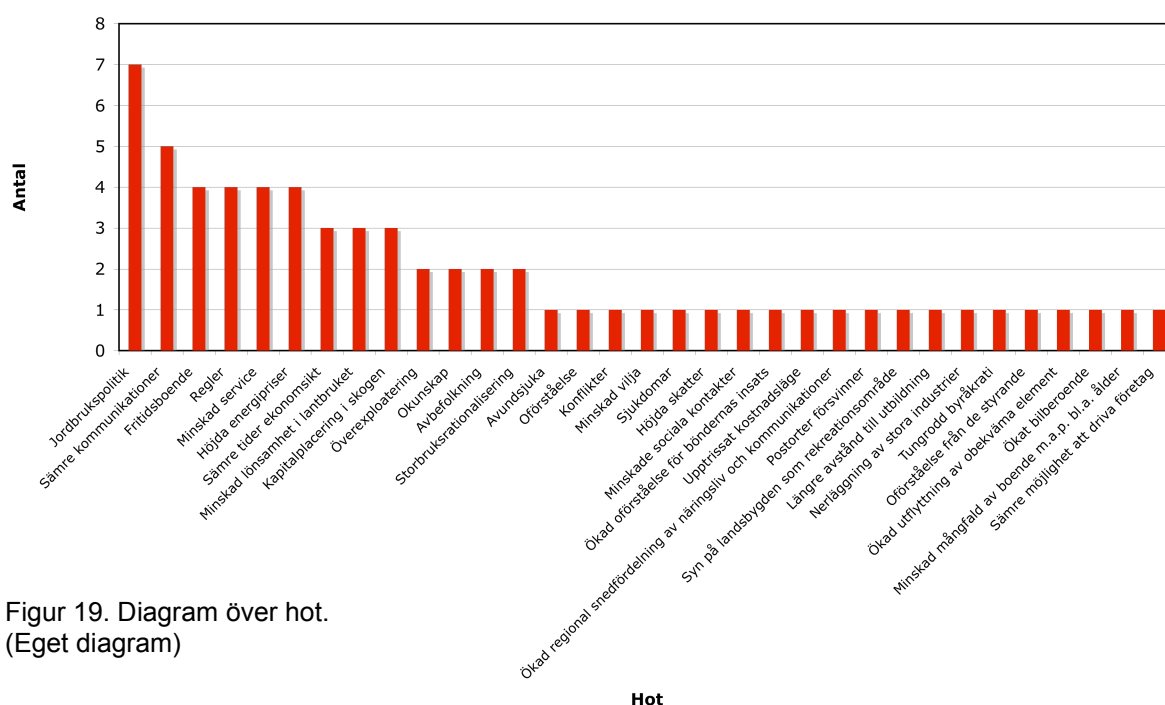
18	Turism	1	Inhemska livsmedels- produkter
8	Attraktivt boende	1	Ny teknik kombinerad med traditionella metoder
8	Energigrödor	1	Närhet till Öresundsregionen
5	Kommunikationer	1	Lokalt hantverk
4	Produktion	1	Ungdomsverksamhet
3	Arbeta hemifrån	1	Nätverk
3	Hästgårdar	1	Skogsförädling
2	Nytänkande	1	Ökat utnyttjande av natur- resurser
2	Specialiserad service		
1	Pittoreskhet		

Figur 18. Diagram över möjligheter.
(Eget diagram)

Threats - Hot

		1	Ökad oförståelse för böndernas insats
7	Jordbrukspolitik		
5	Sämre kommunikationer	1	Upptrissat kostnadsläge
4	Fritidsboende	1	Ökad regional snedfördelning
4	Regler		av näringsliv och kommunikationer
4	Minskad service		
4	Höjda energipriser	1	Postorter försvinner
3	Sämre tider ekonomiskt	1	Syn på landsbygden som rekreationsområde
3	Minskad lönsamhet i lantbruket	1	Längre avstånd till utbildning
3	Kapitalplacering i skogen	1	Nerläggning av stora industrier
2	Överexploatering		
2	Okunskap	1	Tungrodd byråkrati
2	Avbefolkning	1	Oförståelse från de styrande
2	Storbruksrationalisering	1	Ökad utflyttning av obekväma element
1	Avundsjuka		
1	Oförståelse	1	Ökat bilberoende
1	Konflikter	1	Minskad mångfald av boende med avseende på bland annat ålder
1	Minskad vilja		
1	Sjukdomar		
1	Höjda skatter	1	Sämre möjlighet att driva företag
1	Minskade sociala kontakter		

Figur 19. Diagram över hot.
(Eget diagram)

I denna SWOT-analys kommer förutom styrkor, svagheter, möjligheter och hot, även tyngden av de olika fram. Ju högre siffra desto fler är det som tyckt en viss sak och desto bättre förankrad kan den vara verkligheten. Närhet till naturen, till exempel, har 24 av 29 angett som en styrka med landsbygden vilket borde betyda att detta är en väldigt viktig orsak till att folk väljer att bosätta sig på landet. Detta är emellertid inte hela sanningen eftersom vissa faktorer som nämns som hot kan komma att vara möjligheter beroende på olika scenarier i framtiden.

Kategorisering av styrkor och svagheter

För att analysera styrkor och svagheter vidare kan dessa grupperas efter vilken typ av faktor de tillhör. Om en indelning görs i faktorer för fysisk miljö, faktorer för psykisk miljö, ekonomiska faktorer och sociala faktorer där varje styrka/svaghet passas in enligt följande blir fördelningen enligt diagrammet i figur 20 på nästa sida.

Styrkor

Faktorer för fysisk miljö

23	Närhet till naturen
6	Inte bo tätt
4	Tystnad
4	Närhet till intressen
4	God miljö för barnfamiljer
3	Ren frisk luft
2	Utrymme att kunna röra sig
2	Miljön
1	Det öppna landskapet
1	Vackra vyer
1	Närhet till jakt och fiske
1	Närhet till omkringliggande tätorter
1	Årstidväxlingar
1	Relativt god allmän service
1	Miljöanpassat

Faktorer för psykisk miljö

14	Frihet
10	Lugnet
4	Livskvalitet
3	Utrymme för kreativitet
2	Återhämtning
1	Mer beroende av sig själv än av vad andra tycker
1	Känslan av att vara en del av ett ekologiskt sammanhang
1	Enkelhet
1	Vår bild av landsbygden
1	Möjlighet att skapa utifrån ett historiskt perspektiv

Ekonomiska faktorer

3	Ekonomiskt
1	Exklusivt
1	Blomstrande verksamheter

Sociala faktorer

12	Social omsorg - trygghet
1	Kunna välja sitt umgänge
1	Möjlighet att vara anonym

Svagheter

Faktorer för fysisk miljö

14	Dåliga kommunikationer
14	Brist på service
7	Avstånd
4	Brist på bredband
4	Dåligt kulturutbud
4	Brist på möjligheter till spontana aktiviteter
2	Otillgänglighet
2	Brist på mångfald inom föreningslivet
2	Stillhet
1	Avfolkning
1	Tystnad
1	Aktivitet krävs för möjlighet till positiva upplevelser

Faktorer för psykisk miljö

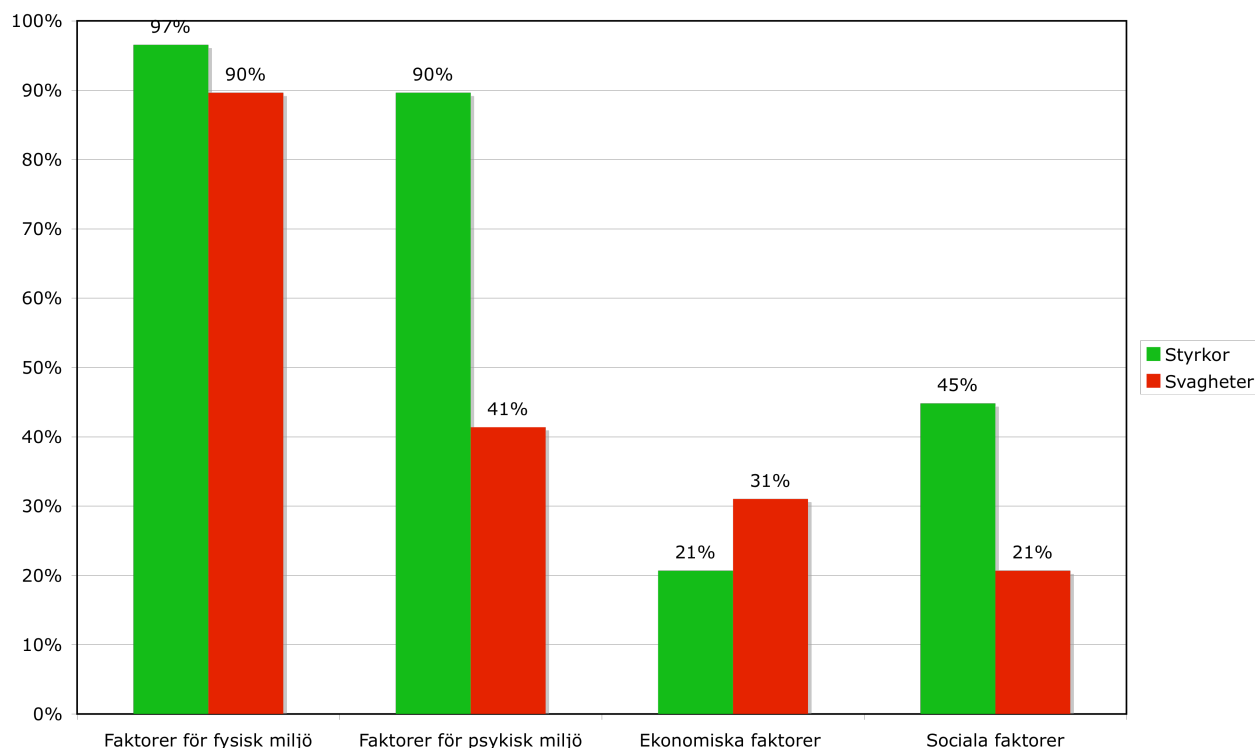
3	Okunskap
3	Avsaknad av snabbhet
2	Förutfattade meningar om landsbygdsboende
2	Obekvämt
1	Ensamhet
1	Man måste anpassa sig
1	Förväntad acceptans mot dålig service
1	Ej mångkulturellt

Ekonomiska faktorer

4	Brist på jobb
4	Oekonomiskt
2	Små möjligheter att driva småföretag

Sociala faktorer

4	Brist på sociala kontakter
---	----------------------------

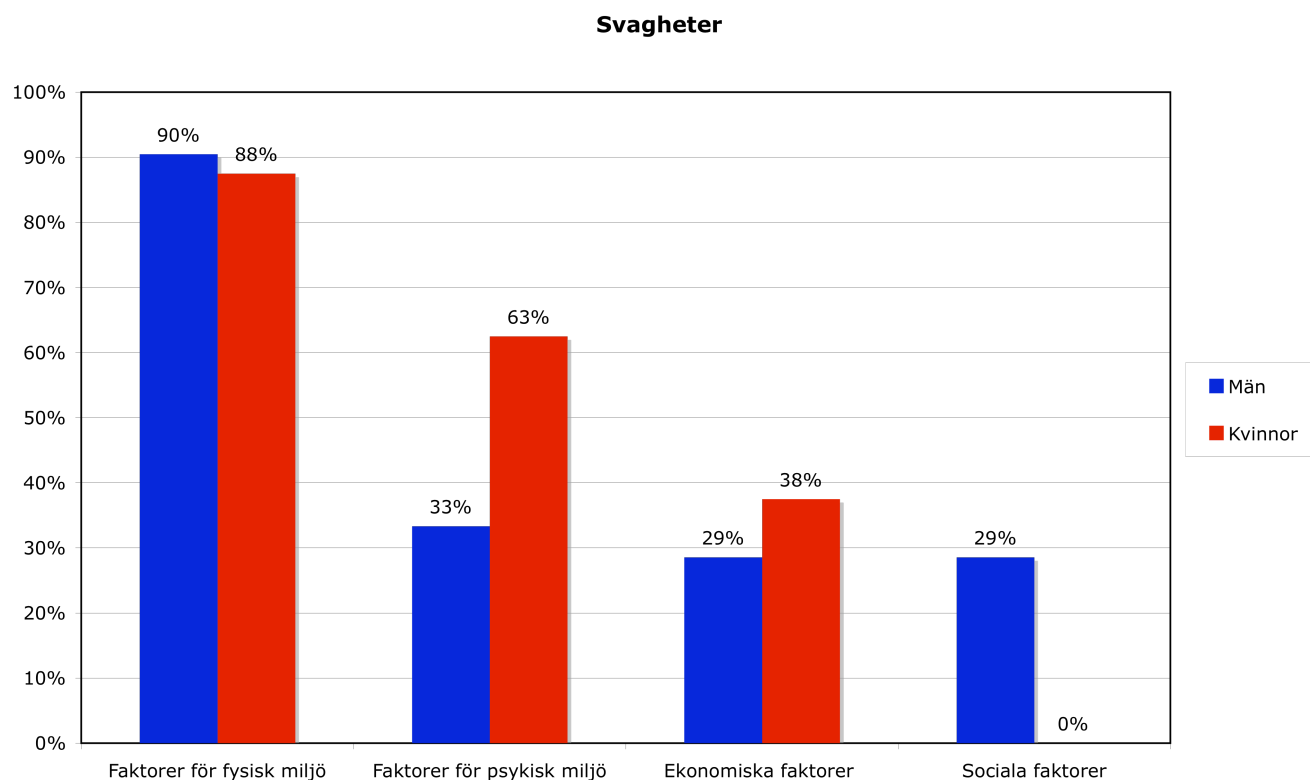
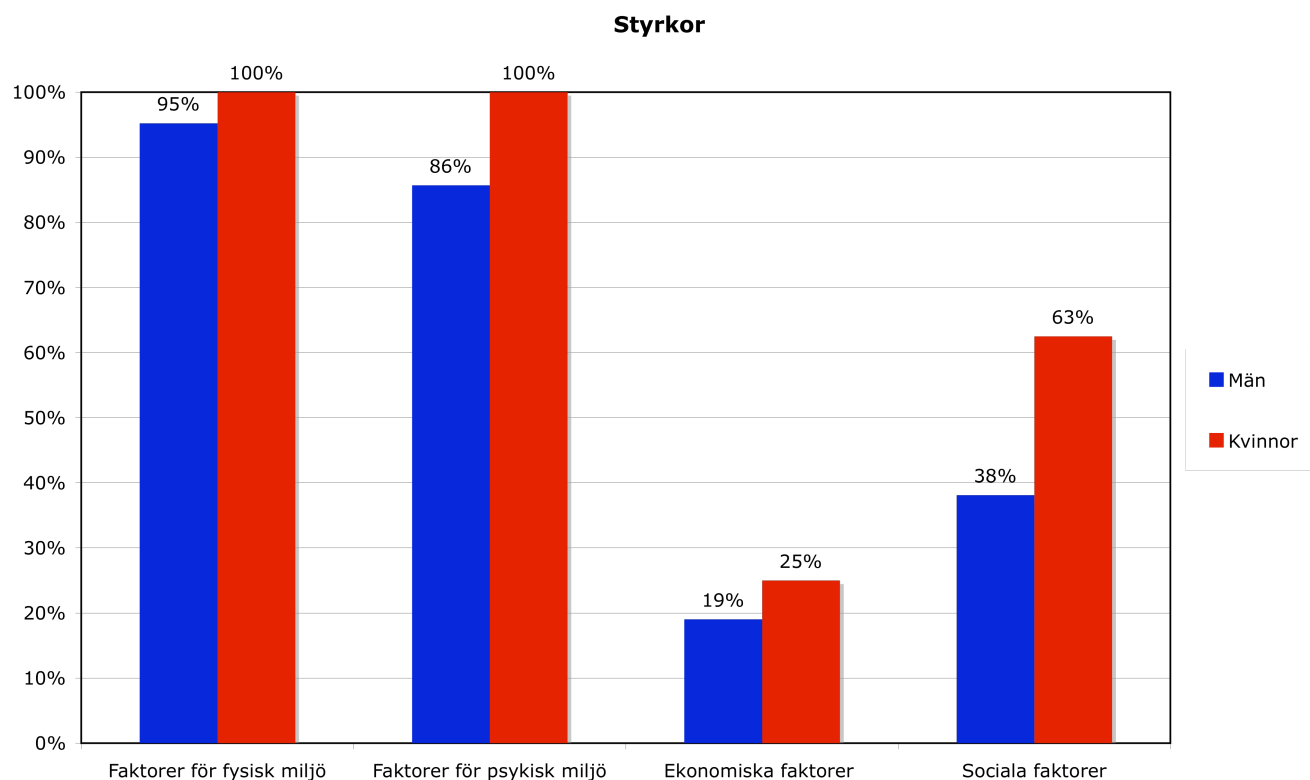

Figur 20. Procentuell fördelning av intervjuade personer som nämnt faktorer inom varje kategori. Observera att varje person kan ha nämnt flera faktorer inom varje kategori. (Eget diagram)

Genom denna kategorisering av styrkor och svagheter klargörs att det framför allt är den fysiska och psykiska miljön som folk anser vara styrkor. Fysiska miljön nämns oftare än den psykiska som svaghet beroende på dåliga kommunikationer, dålig service och långa avstånd. En intressant sak att fundera över är att ingen av de intervjuade valt att precisera begreppet långa avstånd eller ens förtydliga om det är fysiska avstånd, tidsmässiga avstånd eller upplevt avstånd som avses.

Att de ekonomiska faktorerna nämns som både styrkor och svagheter beror främst på att vissa tycker att det är billigt att bo på landet medan andra tycker att det är dyrt med transporter. När det gäller sociala faktorer tycker de flesta att ett starkt socialt nätverk är positivt och att detta är bättre på landsbygden än i samhällena.

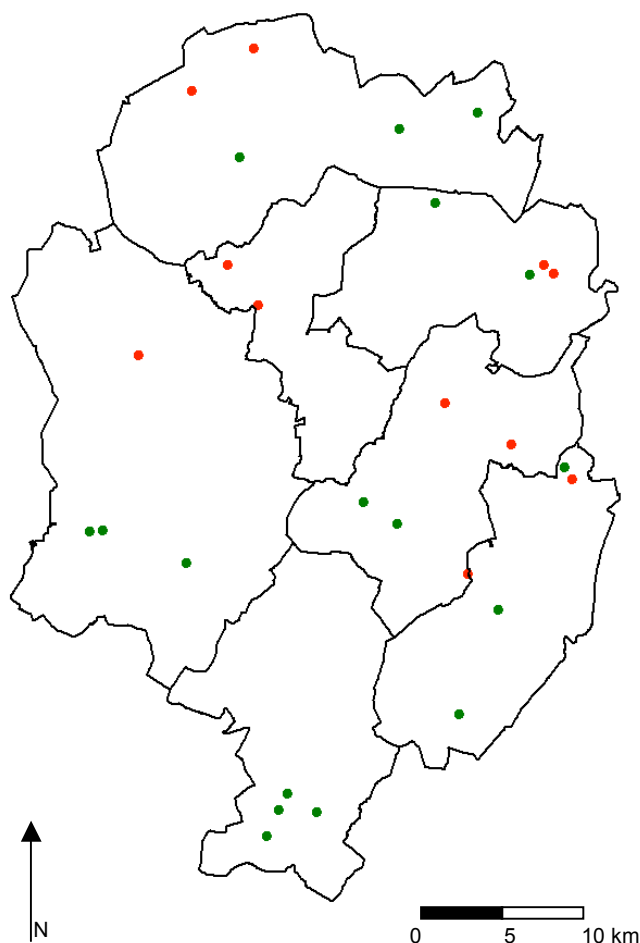
I diagrammen i figur 21 på nästa sida jämförs mäns och kvinnors syn på styrkor och svagheter. Intressant är att alla kvinnor nämner både faktorer för fysisk och psykisk miljö som styrkor. Tydligt är att kvinnor ser större svagheter i den psykiska miljön än vad männen gör och att styrkorna i de sociala faktorerna är mycket stora. Männen ser sociala faktorer delvis som svagheter medan kvinnorna inte nämner några sociala faktorer alls som svagheter.

Figur 21. Jämförelse mellan styrkor och svagheter könsvis. Styrkor i diagrammet överst och svagheter i diagrammet underst. (Egna diagram)

Analys av möjligheter

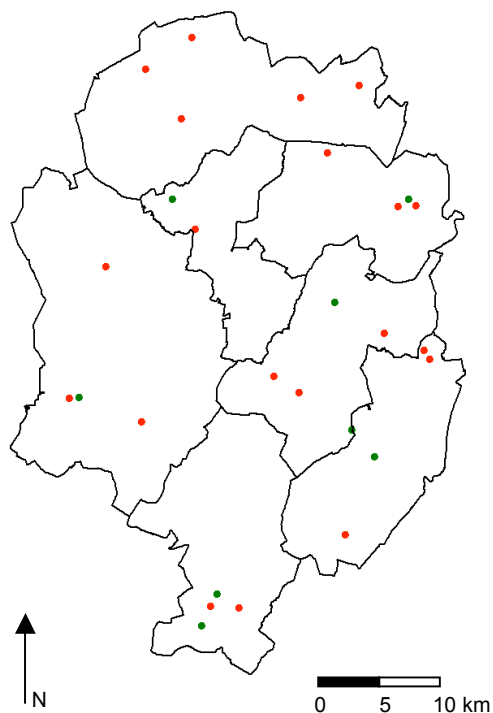
När det gäller möjligheter är det utan tvekan turism som angetts av flest intervjuade som möjlighet för framtiden och utvecklingspotential. 18 personer av 29 anser att turism i olika former är viktigt för landsbygdens framtid men de flesta menar att exploateringen måste ske varsamt så att inte attraktionskraften i kommunen försvinner. Idéerna om möjliga verksamheter inom turismnäringen varierar stort vilket är ett tecken på att marknaden rymmer många intressenter. I figur 22 visas den geografiska fördelningen av personerna som anser att turism är en möjlighet för framtiden.

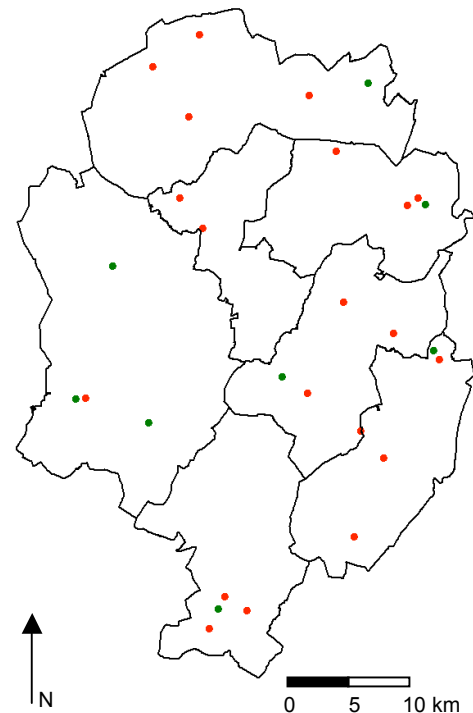
Figur 22. Geografisk fördelning av de intervjuades synpunkter på turism som möjlighet. Röda prickar visar personer som inte nämnt turism som möjlighet och gröna visar personer som är positiva till turism. (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Ur figur 22 kan man läsa att fördelningen av de som nämner turism som en möjlighet för framtiden är relativt jämt fördelade i kommunen. En liten tyngdpunkt ligger dock i söder där alla intervjuade är av denna åsikt. I kommunens översiktsplan nämns framför allt Finjasjöbygden, Ignaberga/Gumlösa och Vittsjö/Verum som anses ha stora utvecklingsmöjligheter. (Hässleholms kommun, 2006, s.47) De två första av dessa tre ligger i de kommunens centrala delar medan Vittsjö/Verum ligger i den norra delen av kommunen. Detta faktum bör dock inte påverka kommunens planering för mycket då det troligtvis finns stort engagemang även på de platser som pekats ut som lämpliga av kommunen.

Ytterligare möjligheter för framtiden är odling av energigrödor och attraktivt boende som har nämnts 8 gånger vardera av de 29 intervjuade personerna. När det gäller fördelning av energigrödor är det intressant att endast 4 av de 9 lantbrukarna spontant nämner detta som utvecklingspotential. Detta kan bero på produktionsinriktningen som de intervjuade lantbrukarna representerar men även att tillgänglig mark inte är lämplig för odling av energigrödor. Brukare med endast djurhållning och liten eller ingen odling har av uppenbara skäl svårt att se möjligheter i att producera energigrödor. Fördelningen av intervjuade personer som angett energigrödor som möjlighet visas i figur 24.

Figur 23. Geografisk fördelning av de intervjuades synpunkter på attraktivt boende som möjlighet. Röda prickar visar personer som inte nämnt attraktivt boende som möjlighet och gröna visar personer som är positiva. (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Figur 24. Geografisk fördelning av de intervjuades synpunkter på energigrödor som möjlighet. Röda prickar visar personer som inte nämnt energigrödor som möjlighet och gröna visar personer som är positiva. (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Att attraktivt boende ses som möjlighet är inte konstigt då kommunen sitter på enorma kvaliteter, bland annat i form av höga naturvärden och stora möjligheter till friluftsliv och rekreation. Att avståndet till Sydvästkånes storstadsregion inte är större än vad det är gör att folk söker sig härifrån ut på landsbygden och en ökad livskvalitet. Detta kan i och för sig även innebära ett hot då en ökad utflyttning från storstadsregionen i sydväst skulle medföra en ökad exploatering av landsbygden i övrig delar av Skåne, däribland Hässleholms kommun. Resultatet av detta skulle om inte utvecklingen övervakas och styrs av kommunen kunna komma att innebära en ökad fragmentering av landsbygden. Spontan exploatering av landsbygden kan medföra att sammanhängande stråk av till exempel öppna marker delas upp i mindre områden. Fördelningen av intervjuade personer som ser attraktivt boende som en möjlighet redovisas i figur 23.

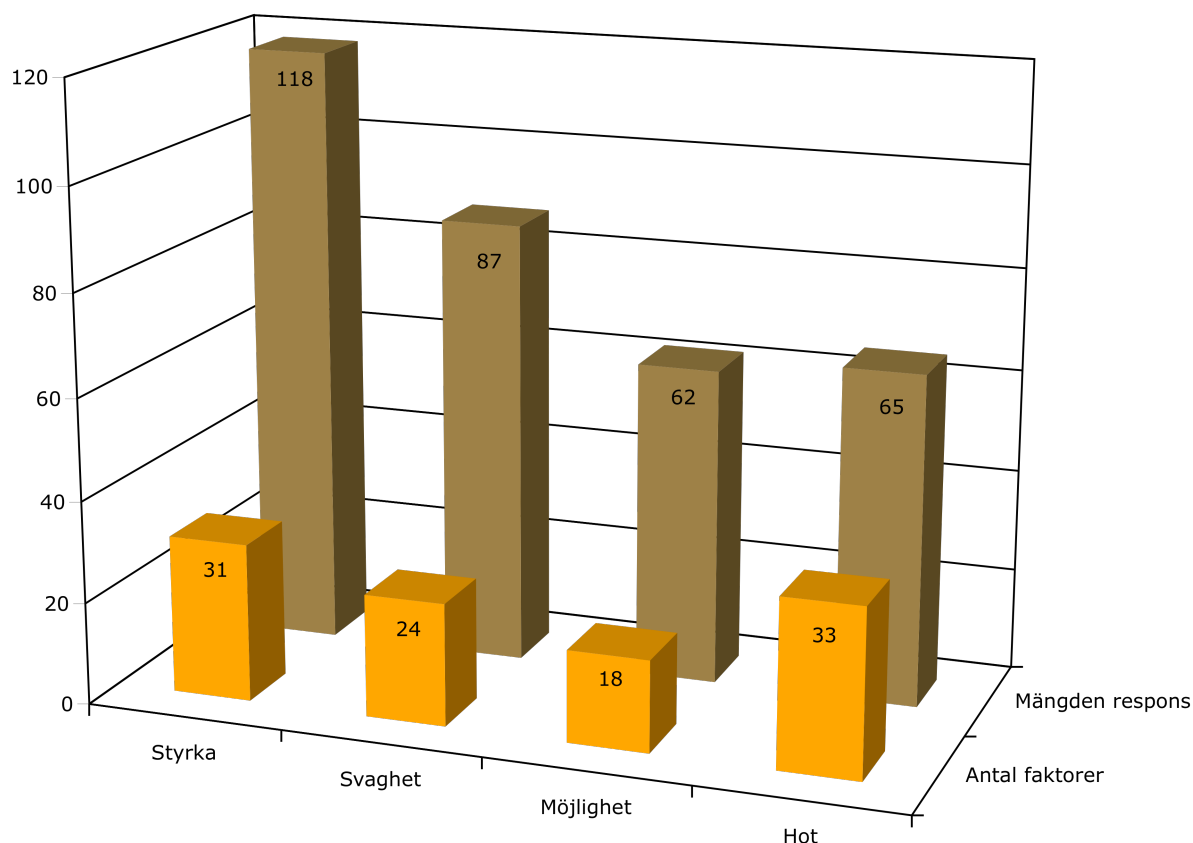
Analys av hot

När det gäller hot kan man tydligt se större variation mellan de intervjuade än när det gäller möjligheter. De två största hoten mot en positiv landsbygdsutveckling nämnda av sju respektive fem personer är *jordbrukspolitik* och sämre *kommunikationer*. Det stora hotet med jordbrukspolitiken är enligt vissa av de intervjuade inte själva politiken utan snarare den relativa kortsiktighet som råder och ständiga förändringar. Att sämre kommunikationer av många anses som ett hot mot utvecklingen är ingen överraskning då många angett att dåliga kommunikationer är den största svagheten redan som det är. Vidare nämns ökat fritidsboende, regler, minskad service och höjda energipriser som hot.

Av dessa sex hot kan fyra kopplas direkt till ekonomiska faktorer. Om samma jämförelse görs med alla 33 hot som nämnts av de intervjuade kan 15 stycken av dessa kopplas till ekonomiska faktorer. Av detta kan man dra slutsatsen att ekonomi spelar en stor roll för landsbygdens framtid.

Analys av mängden respons

I figur 25 görs en jämförelse av hur många gånger varje faktor nämnts inom varje grupp av SWOT-analysen samt hur många olika faktorer som nämnts. Utifrån detta fås det totala mängden respons som de olika grupperna fått av de intervjuade. Genom denna jämförelse kan man tolka hur positiv eller negativ den stora massan är till landsbygden och framtiden.

Figur 25. Jämförelse mellan mängden respons och antalet nämnda faktorer inom varje grupp i SWOT-analysen. (Eget diagram)

Här ser man att mängden respons är störst inom styrkor och svagheter men att antalet faktorer är större inom gruppen hot. Om man jämför förhållandet mellan mängden respons och antalet faktorer i varje grupp, ser man att hot är den grupp med minst skillnad mellan de båda. Detta innebär att gruppen av intervjuade människor är förhållandevis oeniga om vilka som är de stora hoten. Däremot är skillnaden mellan mängden respons och antalet faktorer i de andra grupperna stora vilket vittnar om samstämmighet i dessa åsikter.

Möjligheter är den grupp som fått lägst siffror både när det gäller antalet faktorer och mängden respons. Detta borde tyda på att den intervjuade gruppen som helhet ser ganska negativt på framtiden. Om detta jämförs med hur de intervjuade kategoriserats eller fått kategorisera sig själv som positiva eller negativa, där endast två stycken sett pessimistiskt på framtiden blir det intressant. Skillnaderna kan bero på brister i teorin att mängden uttalande inom varje grupp i SWOT-analysen visar på folkets inställning. Kan det vara så att de intervjuade människorna ger ett sken utåt av att se mer positivt på framtiden än vad de verkligen gör?

Diskussion av intervjuresultat

I avsnittet ovan redovisas intervjuresultaten i form av tabeller och kartor. Dessa har jag försökt tolka och analysera och visa ytterligare samband i nya diagram och kartor. Vad som inte gjorts är däremot att försöka få en helhetsbild över vilka krafter och mekanismer som de intervjuade direkt eller indirekt anser påverka landsbygdens utveckling.

För att reda ut detta har jag börjat med att titta på de faktorer som de intervjuade nämnt under frågan ”Vilka är de tre viktigaste faktorer som styr utvecklingen av landsbygden?” Utifrån dessa har jag sen försökt skapa kluster med faktorer som jag anser har med varandra att göra och fundera kring vad det är som är gemensamt för dem. Resultatet av detta är tre kluster som i sin tur representerar var sin grupp med krafter som påverkar landsbygdens framtid - *Ekonomiska krafter*, *Tekniska krafter* och *Mänskliga krafter*. Efter identifieringen av dessa krafter har jag tittat på svaren på de övriga intervjufrågorna och SWOT-analysen och konstaterat att i stort sett varje faktor passar in under någon av de krafter som jag identifierat.

Ekonomiska krafter representeras bland ovan nämnda faktorer bland annat av de förutsättningar som finns att driva verksamhet, möjlighet att driva lönsamt lantbruk, och energiskatt. Faktorer i klustret som representerar *Tekniska krafter* är bland annat tillgången till bostäder, allmän service och kommunikationer. Det sista klustret, som representerar de *Mänskliga krafterna*, innehåller inte bara faktorer som människornas viljor och trender i samhället. Även politik, som är ett tydligt uttryck för människornas åsikter, och landsbygdens attraktionskraft, som snarare är ett uttryck för vad människorna gillar i landsbygden än en kraft som verkar på människorna från landsbygden, ryms i detta kluster.

Nu är det inte riktigt så enkelt att det finns krafter som verkar på landsbygden och att de har var sin landsbygd att verka på. Utrymmet är begränsat och de olika krafterna tvingas verka på samma landsbygd under samma tid. Detta öppnar naturligtvis för konflikter mellan intressenter som representerar var sin kraft eller rent av mellan olika intressenter inom samma kraft. Exempel på detta kan vara att en storskalig turismsatsning med i huvudsak ekonomiska intressen kan komma att förstöra landsbygdens attraktionskraft.

Att fundera över konflikter som kan uppstå mellan olika intressenter är intressant och mängden scenarier är oändligt. I och med detta är det omöjligt att i förväg komma fram med en lösning på alla konflikter och svar på alla frågor som kan komma att uppstå i sådana här intressekonflikter. Dock måste riktlinjer finnas för vad som anses vara viktigt i utvecklingen så att olika intressenter vet vad som gäller. Utöver riktlinjer måste det finnas lämplig forum där olika intressenter kan få utrymme att diskutera sina intressen och i viss mån även likrikta dessa.

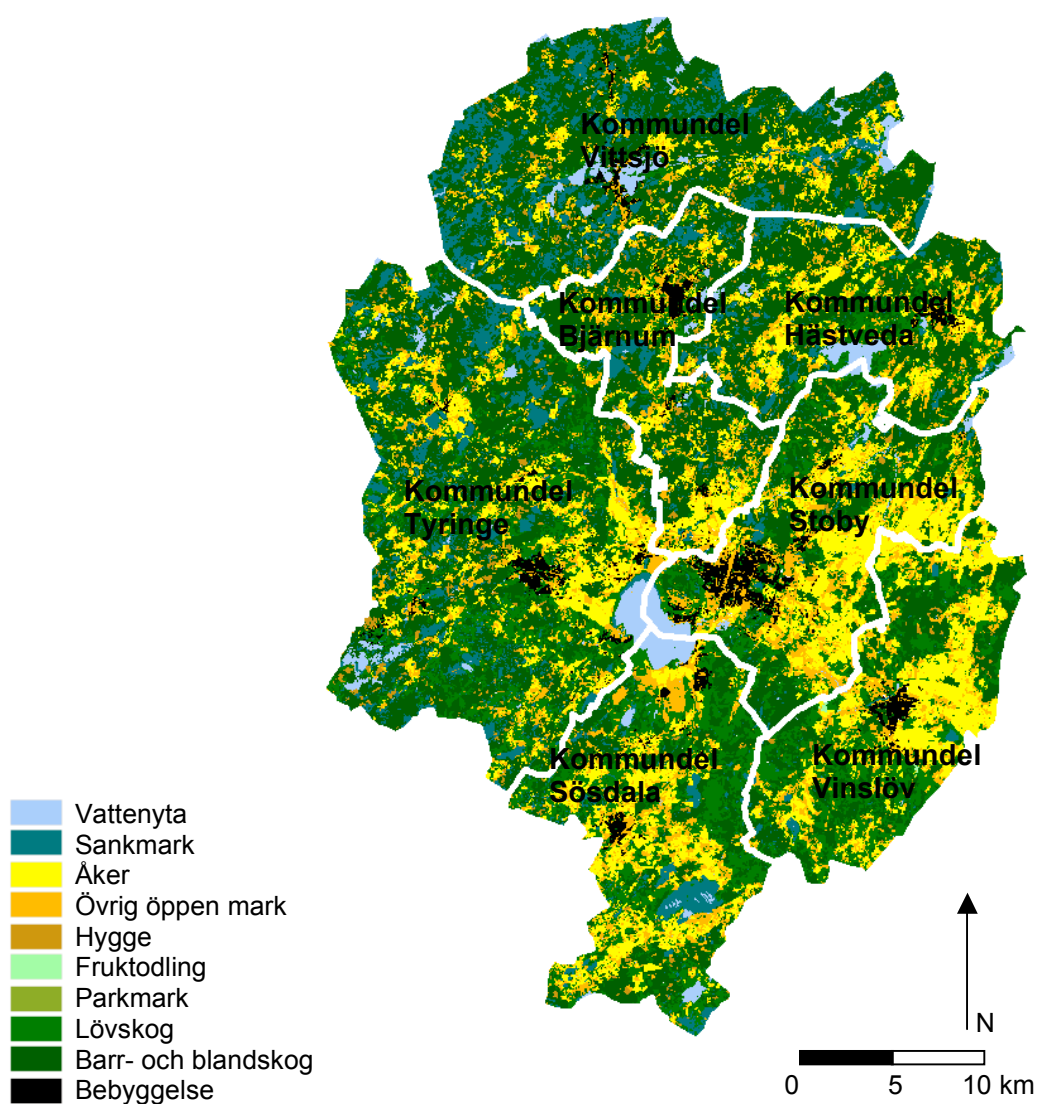
Lämpliga forum för utbyte av den här sortens information kan, som jag nämner längre fram i rapporten, vara små inkubatorliknande företagshotell i samband med utveckling av servicekontoren i de olika kommunalscentra. Ett annat forum för landsbygdsutveckling och problemlösning i samband med intressekonflikter är den metod med rådslag som Ole Reiter beskriver i rapporten ”*Landsbygdsutveckling genom rådslag*”.(Reiter, Ole, 2004, *Landsbygdsutveckling genom rådslag*, Alnarp, Institutionen för landskapsplanering) Genom denna metod skulle även kommunen få en inblick i utvecklingen på ett naturligt sätt och kunna vara med och styra utvecklingen ur ett underifrånperspektiv.

Underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun

Indelning av kommunen

Kommundelar

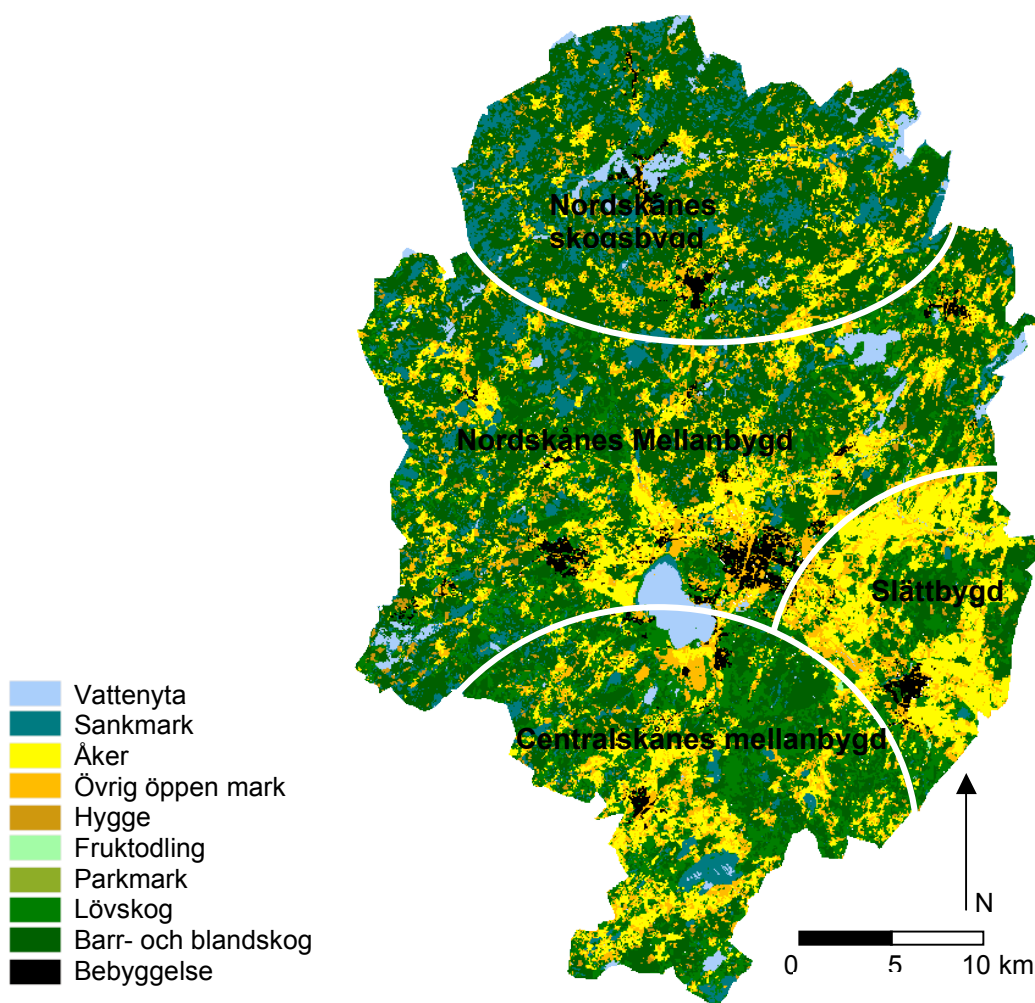
Hässleholms kommun är som tidigare nämnts Skånes till landytan största. För att kunna dra upp relevanta riktlinjer för landsbygdsutvecklingen inom kommunen krävs att en indelning görs. Kommunen använder sig i dagsläget av en indelning i sju kommundelar där varje del bildats genom en gruppering av församlingarna som ligger runt var och en av de sex större tätorterna och centralorten Hässleholm. De större tätorterna bildar kommundelscentra i varje kommundel. En redovisning av denna indelning visas i figur 26.

Figur 26. Kommunindelning efter kommundelar (Eget material efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Landskapskaraktärsanalys

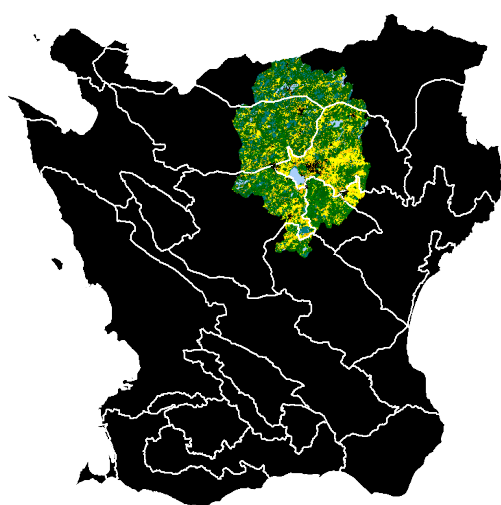
Ett annat sätt att dela in kommunen på är den som nämns i kommunens översiktsplan från 2006. (Hässleholms kommun, 2006, s.20-23) Här är det landskapskaraktären i kommunens olika delar som fått styra indelningen till fyra olika delar: *Nordskånes skogsbygd*, *Nordskånes mellanbygd*, *Slättbygd* och *Centralskånes mellanbygd*. Utbredningen av dessa olika områden visas i figur 27.

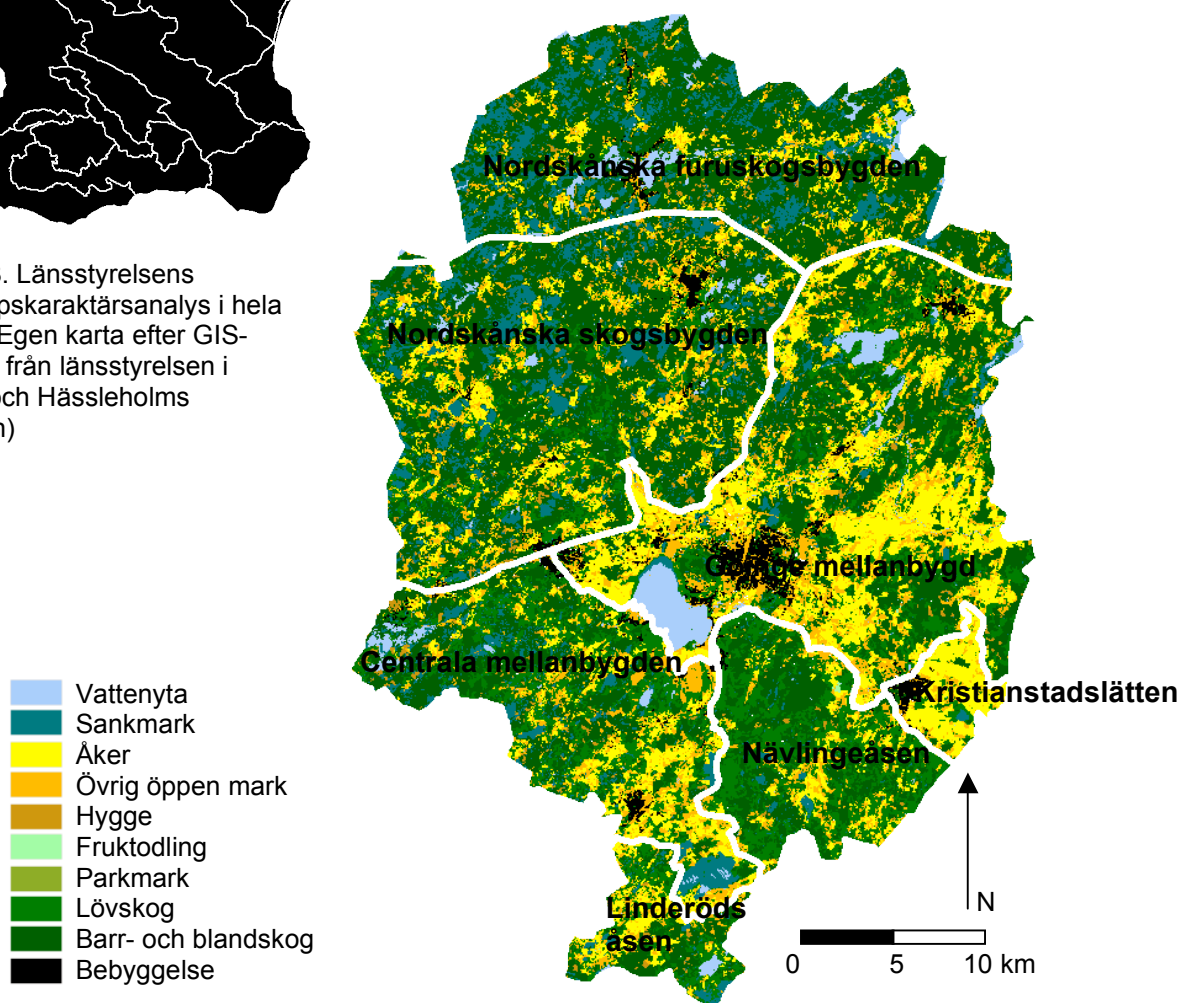
Figur 27. Kommunindelning enligt kommunens landskapskaraktärsanalys (Egen karta efter GIS-material från Hässleholms kommun)

Länsstyrelsens landskapskaraktärsanalys

Ytterligare ett sätt att dela in kommunen på är den som Länsstyrelsen använder i *Det skånska landsbygdsprogrammet*. Denna indelning grundar sig liksom ovan nämnda landskapskaraktärsindelning på just landskapskaraktärerna i kommunen. Skillnaden mot den förra är att det i denna variant är hela Skåne som varit föremål för landskapskaraktärsanalysen. Resultatet är att områdena som finns inom kommunen även sträcker sig in i angränsande kommuner och ibland även längre bort. Syftet med detta är att skapa en regional utvecklingsplan för landsbygden i hela Skåne län. De olika områden i denna indelning är *Linderödsåsen*, *Kristianstadslätten*, *Nävlingeåsen*, *Göinge mellanbygd*, *Nordskånska furuskogsbygden*, *Nordskånska skogsbygden* och *Centrala mellanbygden*. Placeringen av dessa redovisas dels i figur 28 på länsnivå och dels i figur 29 på kommunal nivå.

Figur 28. Länsstyrelsens landskapskaraktärsanalys i hela Skåne (Egen karta efter GIS-material från länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun)

Figur 29. Kommunindelning enligt Länsstyrelsens Det skånska landsbygdsprogrammet. (Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun)

Diskussion av kommunindelning

Självklart kan man diskutera vilken indelning som är bäst och vilken som är mest lämplig för ett landsbygdsprogram. Den landskapskaraktärsanalys som gjorts av länsstyrelsen bygger på ett flertal olika faktorer utöver de som i traditionell mening bildar landskapet. Sociala och ekonomiska faktorer är exempel på detta. Som kommunindelning skulle denna fungera bra även om den är avsedd att vara kommunövergripande och att locka till samarbete mellan kommunerna.

I och med att kommunen redan använder sig av indelning med församlingar som grund och kommundelscentra som knutpunkter i dessa väljer jag att i fortsättningen använda denna indelning som redovisningsmodell även om fakta från *Det skånska landsbygdsprogrammet* bygger på landskapskaraktärsanalys. Vissa kommundelar berörs av flera av de olika delarna i *Det Skånska landsbygdsprogrammet* vilket medför att en tolkning av vilken information som varit relevant för varje kommundel har gjorts.

I följande avsnitt görs en beskrivning av riktlinjer för landsbygden dels i kommunen som helhet och dels i de olika kommundelarna var för sig. Riktlinjerna för kommunen som helhet grundar sig på de genomförda intervjuerna mer direkt än vad riktlinjerna för varje enskild kommundel gör. Dessa grundar sig bland annat på sammanvägda slutsatser från intervjuerna, kommunens översiktsplan, kommundelsfakta framtagen av kommunen och *Det skånska landsbygdsprogrammet*.

I Hässleholms kommun liksom i alla andra kommuner, finns det faktorer och aktörer som kommunen har ingen eller liten möjlighet att styra. En av de största aktörerna som ligger utanför kommunens gränser men som ändå spelar stor roll för utvecklingen är regionen. Här styrs bland annat utvecklingen av det regionala infrastrukturnätet med kollektivtrafik och vissa vägar. Aktörer som till största del verkar inom kommunen är bland annat föreningslivet och kulturlivet. I Hässleholm finns det cirka 560 föreningar i fritidsnämndens register och det relativt nybyggda kulturhuset har haft exklusiva framträdanden av världsklass. Ytterligare en aktör som påverkar utvecklingen av kommunen och dess landsbygd är media och medias bild av Hässleholm. Genom media sprids en bild av Hässleholms kommun, dels inom gränserna men även i resten av länet och riket. Den bild som visas påverkar hur omvärlden ser på kommunen, oavsett om det är en bild som stämmer överens med sanningen eller om den vinklas för att passa in i ett sammanhang.

Hela kommunens landsbygd

Leva

Boende

48 procent av personerna som deltagit i studien anser att *Frihet* är en av de största fördelarna med att bo på landet jämfört med ett boende i staden. 40 procent av de intervjuade menar att *Lugnet* är en viktig kvalitet. *Attraktivt boende* nämns som av de tre största utvecklingsmöjligheterna på landsbygden. Hässleholms kommun rymmer tack vare sin storlek och sitt läge, mycket stora områden som enligt länsstyrelsen är fria från buller. (Hässleholms kommun, 2006, s. 44)

Enligt kommunens befolkningsstatistik ökar befolkningen på landsbygden och i de landsbygdsnära tätorterna. Detta medför en ökad efterfrågan på boende, både i form av befintliga bostäder och mark för nybyggnation. Strategier för ny bebyggelse måste anpassas till varje kommunens egna förutsättningar och redovisas därför längre fram i rapporten.

Rekommendation

- *Kommunen måste skapa hållbara möjligheter till attraktivt boende i kommunens alla delar.*

Service

Tillgång till allmän service anses av de intervjuade personerna vara den faktorn som påverkar utvecklingen av landsbygden näst mest. Tyvärr anser dock 48 procent av de intervjuade att *Brist på service* är en svaghet med att bo på landet. Detta inkluderar emellertid även kommersiell service som kommunen inte har någon stor möjlighet att påverka.

Tanken att utöka antalet servicekontor från två till sex, med Tyringe, Sösdala, Bjärnum och Vinslöv som platser för nya kontor, gynnar landsbygden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31) Genom att länka kommunala funktioner till de sex större tätorterna ute i kommunen skapas noder närmre landsbygden där folk kan söka information och få hjälp att finna den.

Dessa servicekontor kan så småningom bilda stommen i ett nätverk inom kommunen med syfte att främja samverkan mellan bland annat organisationer, föreningar, företag och nätverksgrupper på landsbygden. Ställningstaganden som gjorts angående övrig grundservice i form av äldreboende, vårdcentraler, idrottsplatser och liknande och intentionerna att bevara denna är nödvändiga. (Hässleholms kommun, 2006, s. 30-33) Genom att säkerställa en viss nivå av service ges signaler till människor som vill etablera sig på landsbygden att det finns möjligheter till detta.

Rekommendation

- *Hässleholms kommun måste verka för att den grundservice som finns idag bibehålls.*

Uppleva

Rekreation

83 procent av de intervjuade anger att *Närhet till naturen* är en av de största styrkorna med att bo på landet. De flesta av de intervjuade anger att de tillbringar huvuddelen av sin fritid i eller i närheten av sin bostad. Då 72 procent av de intervjuade bor på landsbygden innebär det att de också tillbringar en stor del av fritiden i naturen.

För att säkerställa att naturen i kommunen kommer att få utrymme att utvecklas har ett naturvårdsprogram tagits fram. (Williams, Lars-Erik & Olsson, Pernilla, 2005, *Naturvårdsprogram för Hässleholms kommun*, Exakta, Hässleholm) Detta är en utomordentlig källa till kunskap, dels för invånarna som vill uppleva och dels som rådgivande handling vid bland annat naturvård.

Rekommendation

- *Kommunen måste i varje fråga som rör utveckling av och etablering på landsbygden beakta hur naturen och landskapet kommer att påverkas. Detta gäller inte bara inom de områden som pekats ut som rekreationsområden i översiktsplanen utan all natur i hela kommunen.*

Turism

Turism anges av 62 procent av de intervjuade personerna som den största utvecklingsmöjligheten när det gäller landsbygden i kommunen.

En av de största attraktionskrafterna i kommunen är naturen. Ett problem med detta är att det finns begränsade möjligheter att ta betalt för upplevelser av natur i Sverige. För att göra upplevelse- och ekoturism till lönsam verksamhet krävs nytänkande och företagsamhet, dels hos lokala entreprenörer men även från kommunens håll. Att danskar och tyskar väljer att skaffa fritidsboende i kommunen vittnar om potentialen som finns. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 139,191)

Rekommendation

- *För att utnyttja den attraktionskraft som naturen och miljön i Hässleholms kommun är måste kommunen marknadsföra sig på framförallt den nordeuropeiska marknaden.*

Arbeta

Verksamheter

Förutsättningar att driva verksamhet och Möjligheter att driva lönsamt lantbruk anges av de intervjuade som två av de viktigaste faktorerna som styr utvecklingen av landsbygden. *Jordbrukspolitik* ses som det största hotet. 31 procent anser att *Energigrödor* är en av möjligheterna för landsbygden.

Som trenden ser ut idag kommer antalet lantbruksföretag att minska under de kommande åren. Detta beror till stor del på storbruksrationalisering som drabbar små brukare i mellanbygden extra hårt. En annan faktor som bidrar till minskningen av antalet jordbruksföretag är generationsväxlingen som håller på att ske. Många ungdomar är idag inte beredda att ta över lantbruksverksamheten efter sina föräldrar vilket medför att verksamheten läggs ner. (Jonasson,Lars, 2003, Strukturuomvandlingen i Skånskt lantbruk, opublicerad)

För att folk, trots ett minskat antal lantbruk, ska kunna fortsätta att arbeta på landsbygden krävs att ett småföretagarvänligt klimat gynnas. För att underlätta för nyetablerade företag kan man i samband med utveckling av servicekontoren i de olika kommundelscentra utveckla servicekontorens roll som kontaktförmedling. Här skulle information och kontakter kunna utväxlas, och starka företagarnätverk skulle främjas. För att ytterligare öka möjligheterna för småföretagande på landsbygden bör man undersöka möjligheterna att skapa enkla kontorshotell med tillgång till gemensam teknisk utrusning, bredbandsanslutning, sammanträdeslokaler etcetera. Tidigare satsningar på kontorshotell har inte fungerat tillfredsställande men i dagsläget finns verksamheter som knyter an universitet och högskolor med näringslivet för att skapa goda möjligheter för nyetablerade företag att nå sin marknad fort. Ett exempel på detta är Malmö Incubator som drivs i Malmö stads regi.

Rekommendation

- *Kommunen ska verka för att underlätta för företag som väljer att etablera sig på landsbygden i kommunens alla delar. Detta framförallt om företagets verksamhet bidrar till att bibehålla en levande landsbygd.*

Vägar och kommunikationer

52 procent av de intervjuade menar att *Dåliga kommunikationer* är en av de största svagheterna med att bo på landet och ytterligare 17 procent menar att *Brist på bredband* är en svaghet. *Sämre kommunikationer* anges som det näst största hotet mot en positiv landsbygdsutveckling.

En utbyggnad av pågatågtrafiken skulle komma att vara det mellanskikt som idag saknas mellan Öresundståg och lokaltrafik. Planer för placering och utformning av nya stationer finns i översiktsplanen från 2006. (Hässleholms kommun, 2006, s. 58-59) Övrig kollektivtrafik inom kommunen måste anpassas till att passa de önskemål som finns från kommunens befolkning. Fram till dess att detta blir verklighet krävs att den närtrafik som finns idag marknadsförs och görs mer attraktiv för alla. Närtrafiken styrs av Region Skåne vilket inte hindrar att man från kommunens håll upplyser kommuninvånarna om att alternativet finns och att man på detta vis skapar underlag för en vidare utveckling.

Arbetet med att bygga ut bredbandsnätet pågår för fullt och enligt E.ON Bredband ska alla orter med mer än 200 invånare ha bredband senast den 31 december 2006.

(http://www.eon.se/templates/InformationPage.aspx?id=45245_060627)

Rekommendationer

- *Hässleholms kommun måste verka för en utbyggnad av det regionala kollektivtrafiknätet.*
- *Kommunen måste ha som mål att alla invånare i kommunen ska ha tillgång till bredband snarast.*

Lära

Skolor

I kommunens översiktsplan görs ställningstagandet att "Grundskolorna i kommunen ska bevaras, men inget behov av ny mark för fler kommunala skolor bedöms behövas." (Hässleholms kommun, 2006, s. 31) Detta ställningstagande är bra och innebär att landsbygden fortsätter att vara attraktiv även för barnfamiljer.

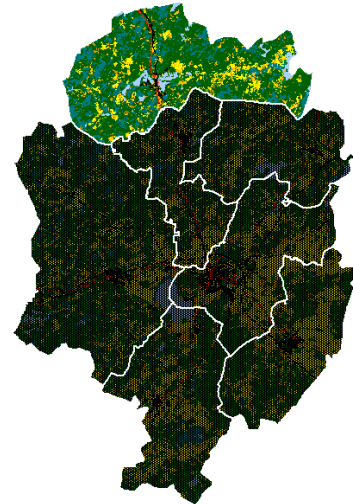
Markaryds folkhögskola har förlagt en musik- och danslinje till Bjärnum. Ett ökat arbete för att sprida liknande eftergymnasiala utbildningar till de landsbygdsnära samhällena i kommunen skulle locka fler engagerade människor ur de yngre generationerna att bosätta sig på landsbygden.

Rekommendationer

- *Kommunen måste fortsätta att ha en bra bevakning av åldersfördelningen av barnen inom kommunens olika delar och vara beredd på insatser om så behövs.*
- *Kommunen ska verka för att skapa fler samarbeten med omkringliggande eftergymnasiala utbildningar.*

Kommundel Vittsjö

I stort sett hela kommundelen ligger inom landskapskaraktärsområde *Den Nordskånska Furuskogsbygden*. Kommundelen består av Vittsjö och Verums församlingar.

Figur 30. Kommundel Vittsjö
(Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Landskapet som omger Vittsjö domineras av barrskog. Detta gör att relativt stora områden med nyetablering kan smälta in i landskapet utan att förstöra landskapsbilden. Även den negativa påverkan på kommundelens rekreativvärden skulle minimeras om framtida nybyggnation sker samlat och i anslutning till befintlig bebyggelse.

I kommunens översiktsplan står att ny bebyggelse ska ges sådan karaktär och arkitektur att de smälter in i omgivningen och att komplettering av bostäder kan ske vid flera befintliga bostadsområden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 80)

I det Skånska Landsbygdsprogrammet anses landskapet i den nordskånska furuskogsbygden vara tämligen robust. Man anser även att nya anläggningar kan uppföras även med märkbar avvikelse i skala och volym utan att landskapskaraktären påverkas. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s.241)

Rekommendation

- *Nybyggnation i kommundelen ska i så stor utsträckning som möjligt ske i anslutning till befintlig bebyggelse.*

Service

I Vittsjö finns idag ett relativt stort utbud av kommunal och kommersiell service. Som centra i kommundelen förser Vittsjö även Emmaljunga, Verum och ytterligare ett trettiotal småbyar med service. Servicekontor för kommundelen finns i Vittsjö.

Översiktsplanen anser att den goda servicenivån avses vara kvar och utvecklas samt att servicen i Vittsjö är till för både tätorten och den omgivande landsbygden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 80)

Det skånska landsbygdsprogrammet anser att lokal barnomsorg och liknande service behöver utvecklas för att verksamheten på landsbygden ska kunna bibehållas. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s.241)

Rekommendation

- Den höga nivån på grundservice som finns i Vittsjö idag måste bibehållas för att landsbygden i kommundelen ska kunna utvecklas.

Uppleva

Rekreation

Kommundelen hyser, mycket på grund av sin placering i kommunens norra del, stora rekreativvärden i naturen, lugnet och tystnaden. I kommundelen är väg 117 och järnvägen de stora bullerkällorna och då de går parallellt från Hässleholm och norrut är spridningen av bullret relativt begränsat. Stora delar av kommundelen tillhör länets mest ostörda områden vilket gör den lämpligt för rekreativaktiviteter som gynnas av lugn och ro. Fiske, paddling och andra naturnära aktiviteter är exempel på sådana.

Sjöarna omkring Vittsjö anses i översiktsplanen locka besökare från hela Skåne. (Hässleholms kommun, 2006, s. 42)

Det skånska landsbygdsprogrammet anger vattendrag och sjöar som kommundelens stora dragplåster när det gäller friluftsliv. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 240-241)

Rekommendation

- Kommunen måste verka för att de stora områdena med ostörd miljö bevaras.

Turism

Område Vittsjö/Verum är ett välbesökt område för turism i kommunen. Framförallt är det historisk kurortsmiljö och naturturism med vandrings- och cykelleder som lockar. Tågstopp i Vittsjö skulle gynna all form av turism i området då detta skulle bli mer tillgängligt för besökare. Då natur- och upplevelseturism ofta kräver stora områden med orörd natur krävs att kommunen medvetet styr etablering av turistföretag så att en negativ påverkan på de befintliga kvaliteterna inte sker.

Översiktsplanen visar på en etablerad hälsoprofil som finns i Vittsjötrakten med SPA-anläggningar och en inriktning på vandringsleder och god mat. (Hässleholms kommun, 2006, s. 81)

Det Skånska landsbygdsprogrammet menar att fortsatt utveckling av pensionatsverksamheten i och omkring Vittsjö bör stimuleras och att risken för att överexponera områden för turister är måttlig. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 240-241)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att kommundelen ska blir mer tillgänglig samtidigt som attraktionskrafterna inte får etableras sönder.*

Arbeta

Verksamheter

Servicekontoret i Vittsjö ska utvecklas från att idag vara en väl fungerande kommunhusfilial till att bli en nod i det kommunala entreprenörsnätverket. Detta utan att förlora sin funktion som informationscentra för kommundelens invånare och besökare.

Eventuell nyetablering av företag inom industri ska enligt kommunens översiktsplan i första hand förläggas till Bjärnums norra industriområde. I Vittsjö finns dessutom utvecklingspotential i anslutning till väg 117 och bullerkorridoren som redan finns där. (Hässleholms kommun, 2006, s. 81)

Enligt det skånska landsbygdsprogrammet kan byggnader och anläggningar som finns kvar efter tidigare verksamheter vara en värdefull resurs för utveckling av till exempel ett slumrande hantverkskunnande. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 240-241)

Rekommendation

- *Nyetablering av störande verksamheter ska ske i anslutning till befintliga bullerkällor.*

Vägar och kommunikationer

I kommundelen går idag väg 117 från Hässleholm genom bland annat Vittsjö och Emmaljunga mot Markaryd. Osäker miljö uppstår där den vältrafikerade vägen passerar genom samhällena. Järnvägen representeras i kommundelen av Markarydsbanan som går i stort sätt parallellt med väg 117.

I översiktsplanen beskrivs olika sätt att lösa trafiksituationen omkring väg 117. . (Hässleholms kommun, 2006, s. 81)

I det skånska landsbygdsprogrammet ses det som avgörande för många satsningar i området, att det finns en fungerande infrastruktur, även på landsbygden. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 240)

Rekommendationer

- *Kommunen ska verka för en utveckling av spårbunden kollektivtrafik med tågstopp i Vittsjö och Emmaljunga.*
- *En omplacering av väg 117 förbi Vittsjö och Emmaljunga ska utredas och planeras så bra som möjligt i förhållande till rådande omständigheter.*

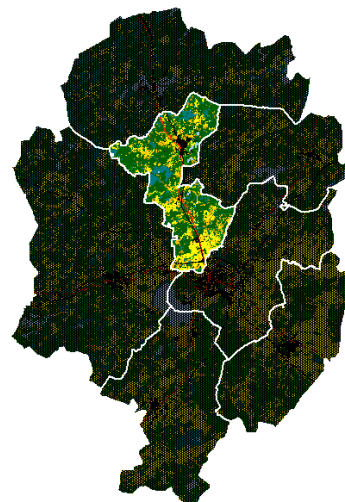
Lära

Skolor

Skola finns enligt översiktsplanen idag i Vittsjö och förskola i både Vittsjö, Emmaljunga och Verum. Detta bedöms vara tillräckligt i nuläget. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Bjärnum

I stort sett hela kommundelen ligger inom landskapskaraktärsområde *Den nordskånska skogsbygden*. Kommundelen består av Norra Åkarp och Vankiva församlingar.

Figur 31. Kommundel Bjärnum
(Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Nybyggnation i kommundelen ska, liksom i Vittsjö kommundel, i första hand ske i anslutning till befintlig bebyggelse. En viss del av den befintliga bebyggelsen behöver renoveras för att på ett rättvist sätt representera de tidsåldrar som finns representerade i kommundelen. För att ytterligare öka attraktionskraften i kommundelen ska sjönära boende erbjudas, framförallt i anslutning till sjön Bjärlången. Om behov av stor nyetablering uppkommer ska denna i största möjliga mån ske samlat för att inte påverka naturmiljön negativt.

I översiktsplanen skrivs att man har intentioner att försköna tätorten och ta hand om dess nedgångna byggnader och platser. (Hässleholms kommun, 2006, s. 82)

I det skånska landsbygdsprogrammet står det att nybyggnationen av bostäder varit låg i kommundelen men att huvuddelen har skett på landsbygden. Det skrivs också att det finns en efterfrågan på attraktivt boende för både visstids- och permanentboende. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 232)

Rekommendationer

- *Ny bebyggelse ska placeras i anslutning till befintlig för att stärka byns identitet.*
- *Sjönära boende ska erbjudas i anslutning till Bjärlången.*

Service

I Bjärnum finns idag ett brett utbud av service. Omkringliggande landsbygd är beroende av denna för att kunna utvecklas. Kommunen måste därför verka för att servicegraden bibehålls eller utvecklas ytterligare. Bjärnum som kommundelscentra behöver ett servicekontor för att kunna bistå invånarna med samhällsvägledning och övrig service.

Enligt översiktsplanen ska ett servicekontor upprättas i Bjärnum. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Även för kommunal Bjärnum anser det skånska landsbygdsprogrammet att barnomsorg och liknande lokal grundservice är en förutsättning för att folk ska kunna driva verksamheter på landsbygden. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 232)

Rekommendationer

- *Den befintliga servicegraden måste bibehållas*
- *Etablering av ett servicekontor i Bjärnum är nödvändig.*

Uppleva

Rekreation

En stor del av kommundelen ligger, på grund av sin placering, inom det området som av länsstyrelsen har en bullernivå över 30 dBA. För att bevara områden med rekreativvärden är det viktigt att inte inkräkta på de områden som kan ses som bullerfria idag.

Enligt översiktsplanen är det viktigt att slå vakt om allmänhetens möjlighet att röra sig runt sjöarna i kommundelen. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Rekommendation

- *Etablering av störande verksamheter får ej inkräkta på befintliga rekreativskvaliteter utan placeras i anslutning till redan etablerade verksamhetsområden.*

Turism

Enligt *Strategi för turism* i översiktsplanen är kommundelen inte kommunens huvudattraktion när det gäller turism. Dock ligger stora delar av kommundelen på sträckan mellan Hässleholm och Vittsjö/Verum som pekats ut som turistområde. Detta innebär att en etablering av till exempel en attraktiv cykelled som passerar genom en del av orterna på landsbygden skulle gynna lokal handel och privata turismsatsningar. (Hässleholms kommun, 2006, s. 46-47)

Rekommendation

- *Kommundelens funktion som länk till omkringliggande attraktionskrafter ska utvecklas.*

Arbeta

Verksamheter

Kommundelen sträcker sig längs med väg 117 vilket ger en god tillgänglighet för företag som kräver ett väl underhållet vägnät. Bjärnum är ett gammalt industrisamhälle med möbelindustri som dominerande bransch. Idag har antalet aktiva möbelföretag i samhället minskat men Bjärnum är fortfarande välkänt inom svensk trävaruindustri. Genom att skapa en företagsvänlig miljö i Bjärnum skapas arbetsplatser nära landsbygden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 82)

Bjärnumstrakten pekas i översiktsplanen ut som ett område som lämpar sig bra för verksamheter med särskilda krav på stora skyddsavstånd till bostäder, skolor och viss service. (Hässleholms kommun, 2006, s. 52)

I det skånska landsbygdsprogrammet anges områdets småskalighet, nätverksstrukturer och erfarenhet kring diversifierat företagande som en potential för områdets utveckling. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 232)

Rekommendation

- *Kommunen ska verka för att göra Bjärnum till en attraktiv plats för företag även i fortsättningen.*

Vägar och kommunikationer

Genom kommundelen går idag väg 117. På sin väg norrut genom kommundelen passerar den Mala, Vankiva och Bjärnum. Främst i Bjärnum som är lite tätare befolkat än de båda andra samhällena uppstår både miljö- och trafiksäkerhetsproblem.

Översiktsplanen anger väg 117 och dess sträckning genom samhällena i kommundelen som både miljö- och säkerhetsrisk. (Hässleholms kommun, 2006, s.82)

I det skånska landsbygdsprogrammet menar man att en utbyggnad av landsbygdens infrastruktur är viktig för att skapa ett utvecklingsklimat för områdets företagande. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 232)

Rekommendation

- *Spårbunden kollektivtrafik bör återetableras i Bjärnum för att gynna både de som bor på orten och de landsbygdsbor som har Bjärnum som närmsta tätort.*
- *Kommunen bör utreda en alternativ dragning av väg 117 förbi Bjärnum.*

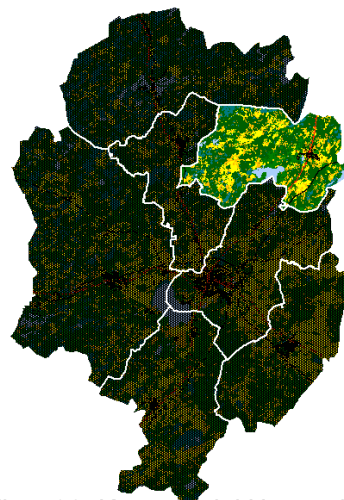
Lära

Skolor

Skola upp till årskurs 9 finns i Bjärnum. Här finns också kommunal förskola. Detta anses för närvarande tillfredsställa behovet i dagsläget. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Hästveda

I stort sett hela kommundelen ligger inom landskapskaraktärsområde *Göinge Mellanbygd*. Kommundelen består av Hästveda och Farstorps församlingar.

Figur 32. Kommundel Hästveda
(Egen karta efter GIS-material
från Länsstyrelsen i Skåne och
Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Enligt kommunens översiktsplan finns det i kommundelen gott om möjligheter till nyetablering. Framförallt är det området mellan Hästveda och Lursjön som pekas ut. Här finns plats till attraktivt boende i sjönära miljö. Dessutom är det på västra sidan om Hästveda som det finns mindre bullriga områden och tillgång till relativt orörd natur. (Hässleholms kommun, 2006, s.78)

Rekommendationer

- *Nybyggnation av bostäder ska ske i en skala som passar in i den befintliga småskaliga miljö som är typisk för mellanbygdsområden.*
- *Sjönära boende ska erbjudas.*

Service

I kommundelscentra Hästveda finns tillgång till ett stort utbud av service, bland annat kommunens servicekontor, vårdcentral och blandad kommersiell verksamhet.

Enligt översiktsplanen avses den goda servicenivån med all tänkbar grundservice utvecklas. Detta då servicen serverar både tätorten och omkringliggande landsbygd. (Hässleholms kommun, 2006, s. 78)

Rekommendationer

- Den höga servicenivån i Hästveda måste bibehållas för att trakten ska vara en attraktiv plats för människor som söker sig till landsbygden.

Uppleva

Rekreation

I kommundelen är det framför allt Lursjön och Tydingen som är de stora rekreationskvaliteterna. Då Lursjön även angivits som område för sjönära boende kan konflikter uppstå mellan människor som väljer att bosätta sig här och de som enbart använder platsen för rekreation. Denna konflikt bör lösas innan den uppstår genom tydlig planering av bostädernas placering då området redan idag fungerar som rekreationsområde.

Rekommendation

- *Kommunen ska genom god planering undvika konflikt mellan rekreationsvärden och sjönära boende i anslutning till Lursjön.*

Turism

För att göra området kring kommundelens sjöar mer tillgängligt för boende, rekreationssugna och framför allt turister krävs det förutom tågstopp i Hästveda även utbyggnad av cykelleder i trakten. Detta skulle gynna lokala intressenter inom turismnäringen såväl som eventuella kommunala satsningar inom området.

Översiktsplanen att en säker gång- cykelväg mellan Hästveda och Lursjön ska byggas under år 2007. (Hässelholms kommun, 2006, s. 79)

Det skånska landsbygdsprogrammet menar att nya besöksmål bör prövas i anslutning till befintliga anläggningar. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 131)

Rekommendation

- *Kommunen ska verka för bättre möjligheter till cykelturism i kommundelen.*

Arbeta

Verksamheter

Kommundelen är liksom kommundel Bjärnum känt för sin trä- och möbelindustri. Bland annat finns sängfabriken Hilding Anders AB i Hästveda. För att etablerade företag inte ska försvinna och för att locka nya till området krävs att kommunen verkar för att Hästveda även i fortsättning ska vara en attraktiv plats för företagande. Ett tågstopp i Hästveda skulle innebära att inpendling av arbetskraft till företagen i området skulle underlättas.

Översiktsplanen anger att Hästveda avses förbli en ort som erbjuder ett stort utbud av arbetsplatser. Därför anser man att det är viktigt att dagens verksamheter ges utvecklings-

möjlighet och att det skapas möjlighet för nya verksamheter att etablera sig. (Hässleholms kommun, 2006, s. 79)

Det skånska landsbygdsprogrammet anser att projekt för att utveckla nya produkter och arbetstillfällen inom den trä- och möbelindustrin bör stödjas. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 131)

Rekommendation

- *Det gynnsamma företagsklimatet i Hästveda ska gynnas och förutsättningarna för inpendlande arbetskraft göras så goda som möjligt.*

Vägar och kommunikationer

Hästveda ligger på södra stambanan mellan Hässleholm och Osby. En utbyggnad av spårbunden kollektivtrafik med tågstopp i Hästveda skulle inte bara gynna företags- och turismverksamheten i kommundelen utan även göra det möjligt för fler människor att bosätta sig på landsbygden i kommundelen. Väg 23 passerar utanför Hästveda och fungerar som en viktig transportled norrut genom kommunen. Detta gör att företag som kräver tillgång till god infrastruktur har goda möjligheter till detta.

I översiktsplanen anges att Hästveda avses återfå tågstopp. (Hässleholms kommun, 2006, s. 79)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för ett tågstopp i Hästveda*

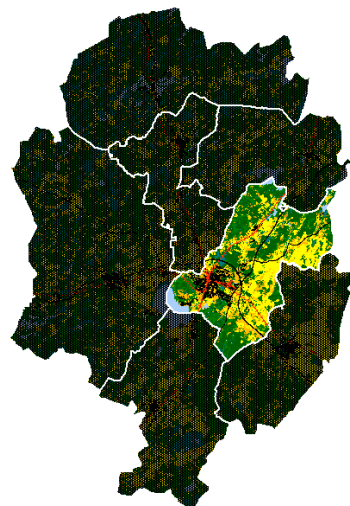
Lära

Skolor

Skola upp till årskurs nio finns idag i Hästveda och upp till årskurs sex även i Farstorp. På dessa båda orter finns det även tillgång till förskola. Behovet av skola är idag tillfredsställt. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Stoby

I sort sett hela kommundelen ligger inom landskapskaraktärsområde *Göinge Mellanbygd*. Kommundelen består av församlingarna Hässleholm, Stoby-Norra Sandby, och Ignaberga.

Figur 33. Kommundel Stoby
(Egen karta efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun)

Leva

Boende

I kommundelen bor 43 procent av kommunens befolkning vilket till stor del beror på att även Hässleholms befolkning är inräknad. 3364 personer av kommundelens 20880 är bosatta utanför centralorten. I och med att kommundelarna till viss del är administrativa områden riskerar dessa människor att bli förbisedda tack vare sin minoritet i förhållande till stadsborna.

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att boende på landsbygden inom kommundelen inte förbises i planering och administration.*

Service

Kommundelens serviceutbud är av naturliga skäl till stor del förlagt till Hässleholm. Detta innebär dock att befolkningen i den norra delen av kommundelen saknar närhet till service. Det utbud av service som finns i Hässleholm påverkar dock självklart de övriga delarna av kommunen då centralorten i en kommun oftast står för den stora delen av service. På detta plan är det av intresse att jämföra service- och kulturutbudet i Hässleholm med det som finns i omkringliggande kommuner och i kommuner med liknande föreutsättningar. Hässleholm är en småstad i förhållande till Malmö/Lundregionen vilket gör att en jämförelse rakt av inte går att göra. Utbudet i Hässleholm är brett även om inte ”djupet” av det är så stort.

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att en viss balansering av serviceutbudet inom kommundelen sker för att höja servicenivån i de norra delarna.*

Uppleva

Rekreation

I stort sett hela kommundelen ligger inom bullerpåverkat område. Endast i de östra delarna kan man finna miljöer som är relativt bullerfria och som därför skulle ha högre rekreativvärden än de andra delarna.

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att invånarna enkelt ska kunna ta sig till högkvalitativa rekreativområden med kollektivtrafik.*

Turism

Kommundelens stora turistattraktion är Tykarpsgrötan. Utöver denna kan bland annat Almaån räknas till resurser för turismnäringen. I centralorten finns kulturhuset med stor attraktionskraft. Här har framförts Sverigeunika konserter med världsartister.

I översiktsplanen menar man att det i området kring Tykarpsgrötan och Ignaberga by är viktigt att utveckla turismen. (Hässleholms kommun, 2006, s. 47)

I det skånska landsbygdsprogrammet anser man att vissa sträckor i Almaån bör restaureras. Detta skulle inte bara gynna de biologiska värdena utan även öka attraktionskraften på turister. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 130-131)

Rekommendationer

- *En restaurering av Almaån behöver utredas för att öka attraktionskraften ytterligare.*
- *En ökad marknadsföring av centralortens attraktioner på den lokala och regionala marknaden behövs*

Arbeta

Verksamheter

Förutom företagen i Hässleholm som även de bidrar till att folk kan leva på landsbygden, finns idag ett antal stora verksamheter inom kommundelen där Ballingslöv AB kan nämnas som ett exempel.

Rekommendation

- *Företagande på landsbygden och i centralorten ska gynnas på alla sätt.*

Vägar och kommunikationer

Södra stambanan passerar genom kommundelen med tågstopp i Hässleholm. För att höja attraktionskraften på landsbygden i kommundelen måste Ballingslöv få station med tågstopp. Stora vägar genom kommundelen är 23 och 119. Dessa innebär goda möjligheter till busskommunikationer till de områden som inte ligger i närheten av järnvägen.

I översiktsplanens *Strategi för kommunikationer* anges Ballingslöv som en av de orter som avses få tågstopp i framtiden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 58)

Rekommendationer

- *Kommunen måste verka för ett tågstopp i Ballingslöv.*

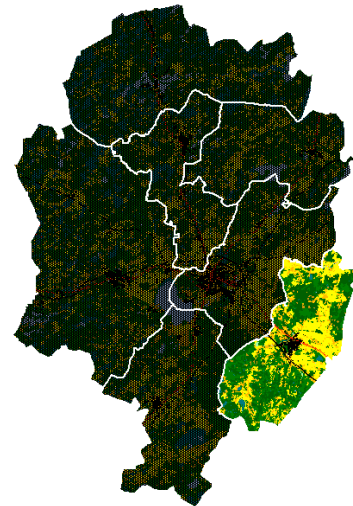
Lära

Skolor

Idag finns kommundelens skolor förutom i Hässleholm i Stoby, Ballingslöv och Norra Sandby. Förskola finns i Hässleholm, Stoby och Ballingslöv. Förutom detta finns kommunens alla gymnasieskolor i Hässleholm. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Vinslöv

Kommundelen ligger inom landskapskaraktärsområdena *Nävlingeåsen*, *Kristianstadslätten* och *Göinge Mellanbygd*. Kommundelen består av församlingarna Vinslöv, Sörby, Gumlösa, och Nävlinge.

Figur 34. Kommundel Vinslöv
(Egen karta efter GIS-material
från Länsstyrelsen i Skåne och
Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Kommundelens norra halva karaktäriseras av slättbygd och mellanbygd. Detta gör att landskapet här är känsligare för förändringar än det relativt slutna landskapet på Nävlingeåsen. Den goda tillgången till kollektivtrafik i Vinslöv gör kommundelen attraktiv för människor som väljer att flytta från länets större städer för att bosätta sig närmre landsbygden.

I översiktsplanen menar man att nya bostäder framför allt ska uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse och att luckor i den tätbebyggda miljön ska fyllas igen. Man skriver också att ny bebyggelse ska ges sådan karaktär och arkitektur att den smälter in i sin omgivning. (Hässleholms kommun, 2006, s. 88)

I det skånska landsbygdsprogrammet anser man att det som är centralt för kommundelens södra delar är den ”lilla skalan” och att denna ska vara normgivande för nya bostadsområden. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 214)

Rekommendation

- *Nyetablering av bostäder i kommundelen måste anpassas till den omgivande skalan för att inte den befintliga landskapsbilden ska påverkas negativt.*

Service

I Vinslöv finns kommundelens utbud av service som i dagsläget är relativt stort. På grund av samhällets centrala placering är funktionen som kommundelscentra viktig. Etableringen av ett servicekontor i Vinslöv är viktig för att skapa ett tydligare nav i en annars ganska diversifierad kommundel.

Enligt översiktsplanen ska ett servicekontor upprättas i Vinslöv. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Rekommendation

- *I Vinslöv måste ett servicekontor inrättas*

Uppleva

Rekreation

Vinslövs centrala placering i en relativt diversifierad kommundel ger möjligheter till rekreation i olika miljöer utifrån intresse. I norr domineras landskapet av slättbygd och mellanbygd med tydliga inslag av jordbruksnäring. I söder på Nävlingeåsen är skogslandskapet med höga landskapsvärden rekreativskällan.

I översiktsplanen anser man att den tätortsnära naturen är av stor värde för Vinslövs attraktivitet och att den ska göras mer tillgänglig. (Hässleholms kommun, 2006, s. 88)

I det skånska landsbygdsprogrammet anser man att Nävlingeåsen med sitt småbrutna jordbrukslandskap är en stor potential ur rekreativ- och turistperspektiv. Områdets potential som närrekreativområde för Hässleholm och Kristianstad nämns också. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 215)

Rekommendation

- *Befintliga rekreativvärden i form av natur och kulturlandskap måste beaktas i samband med exploatering.*

Turism

För att göra området mer tillgängligt krävs att det länkas tydligare till Vinslöv som med sitt läge och sin station är en naturlig port till naturen i området.

Nävlingeåsen anges i översiktsplanen som ett område som ska locka besökare från hela Skåne. (Hässleholms kommun, 2006, s. 42)

Rekommendation

- *En tydligare länk mellan kommunikationsnoden Vinslöv och omkringliggande turistattraktioner är nödvändig.*

Arbeta

Verksamheter

Kommundelen ligger till viss del på Kristianstadslätten med goda möjligheter till storskaligt jordbruk. Detta innebär att framtiden för de brukare som har sin verksamhet inom detta område har goda förutsättningar för att följa utvecklingen i det moderna lantbruket. I och med de goda förutsättningarna till odlingsnäring kan en viss inriktning mot lågväxande energigrödor eftersträvas för att bibehålla det öppna landskapet.

Enligt översiktsplanen vill man ge näringslivet i trakten goda möjligheter att utvecklas och verka för en ökad sysselsättning. (Hässleholms kommun, 2006, s. 88)

Enligt det skånska landsbygdsprogrammet bör andelen ekologisk växtodling inom kommundelen öka. Dessutom menar man att jordbruksföretagande i området bör ges hög prioritet och att dess utvecklingsbehov bör prioriteras. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 79)

Rekommendation

- *Befintlig jordbruksverksamhet med inriktning på att hålla landskapet öppet ska främjas*

Vägar och kommunikationer

Kommundelen genomkorsas av väg 21 och Skånebanan. Detta medför goda möjligheter till kommunikation för företag och privatpersoner i kommundelen. Tågstopp finns i Vinslöv vilket gör samhället attraktivt ur många hänseenden. Möjligheterna att ta sig till och från Vinslöv ut på landsbygden med kollektivtrafik är dock begränsade till närtrafik.

Enligt översiktsplanen vill man öka antalet tågstopp i Vinslöv och öka resandet med buss till och inom samhället. (Hässleholms kommun, 2006, s. 88)

Det skånska landsbygdsprogrammet menar att satsningar som stärker småföretagande i bygden, bland annat infrastruktur, bör uppmuntras. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 215)

Rekommendationer

- *Kommunen måste verka för att de goda kommunikationerna bibehålls och för att utöka möjligheterna att resa vidare inom kommundelen kollektivt.*

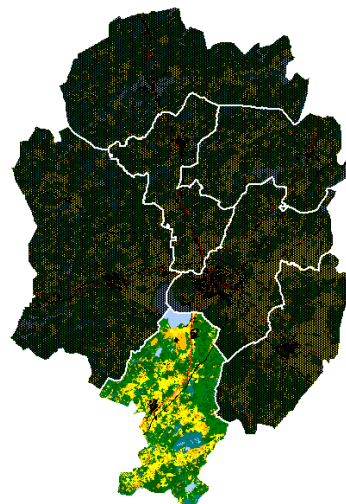
Lära

Skolor

Kommundelens skolor finns i Vinslöv, Sörby och Nävlinge. Förskolor finns i Vinslöv och Nävlinge. Utbyggnad av skolorna i Vinslöv pågår för närvarande. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Sösdala

Kommundelen ligger med ungefär lika delar i Landskapskaraktärsområdena *Linderödsåsen* och *Centrala Mellanbygden*. Kommundelen består av församlingarna Norra Mellby, Brönnestad och Häglinge.

Figur 35. Kommundel Sösdala
(Egen karta efter GIS-material från
Länsstyrelsen i Skåne och
Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Kommundelen ligger i kommunens sydvästra del och därmed med kortare avstånd till Malmö-Lund regionen än övriga kommunelar. Detta kan innebära att utflyttare från storstadsregionen ser kommunel Sösdala som en attraktivare del av kommunen tack vare sitt läge. Detta skulle komma att bli ännu mer gynnsamt om Sösdala återfår tågstopp. I och med denna strategiska position i Skåne kan en befolkningsökning i kommundelen innebära att nyetablering av bostäder behövs.

Planer för hur etablering av bostäder i anslutning till Sösdala samhälle finns i översiktsplanen. (Hässleholms kommun, 2006, s. 84)

I det skånska landsbygdsprogrammet beskrivs en stabil långsam befolkningsökning i kommundelen, med nybyggnation till stor del kopplad till tätorterna. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 138)

Rekommendation

- *Ny bebyggelse anpassas till omgivningens skala då det småbrutna landskapet som dominerar landskapsbilden i området är känslig för brott mot denna skala.*

Service

I Sösdala finns ett stort utbud av såväl kommunal som kommersiell service. Dock är detta i stort sett vad kommundelen har att erbjuda i form av service. Tack vare Sösdalas placering relativt centralt i kommundelen blir konsekvenserna av den begränsade tillgången på service måttlig. Dessutom bör beaktas att avståndet till Hässleholm är litet för de som bor i norr och till Höör för de som bor i söder.

I översiktsplanen anges att ett servicekontor skall upprättas i Sösdala inom det snaraste. (Hässleholms kommun, 2006, s.31)

Rekommendationer

- *Kommunen måste verka för att den service som finns i Sösdala bibehålls eller utvecklas för att inflyttande människor ska välja kommunen Sösdala framför sydligare kommuner.*
- Ett framtida servicekontor i Sösdala skulle bland annat fungera som informationskälla för nyinflyttade privatpersoner och företag.

Uppleva

Rekreation

Hovdalaområdet är det stora renodlade rekreationsområdet i kommundelen. Att bevara detta område för rekreation är något som kommer att gynna hela Hässleholms kommun och säkerställa rekreationsmöjligheterna för kommunens invånare och besökare. Utöver Hovdala är i stort sett hela kommundelen attraktiv för rekreation. Mycket på grund av sitt varierade landskap och den mänskliga skalan. För att bidra till att landskapet även i framtiden kommer att präglas av relativt små välhävdade betesmarker måste kontinuiteten i betet fortsätta.

I översiktsplanen beskrivs Hovdalaområdet ha goda förutsättningar att locka till sig både turister och kommunens egna invånare. (Hässleholms kommun, 2006, s. 92-93)

Det skånska landsbygdprogrammet visar på kommundelens tysta och lugna miljö som resurs för rekreativnäringar. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 138, 190-191)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att kommundelen blir en attraktiv plats inte bara för heltidslantbrukare utan även för hobbybrukare och hästägare som med sin litenhet i skala skulle bidra till landskapsbildens fortlevnad.*

Turism

Ovan nämnda rekreativskvaliteter är också de som attraherar turister till kommundelen. En relativt stor del av fritidsboendet ägs och bebos temporärt av danskar och i viss mån även tyskar. Detta är både en tillgång och ett hot då fritidsboende kan ses som potentiella permanent boende. Hotet är dock att landskapsbilden riskerar att förändras om en för stor del av tillgängliga bostäder används som fritidsboende då kombinationen av betesdjur och visstidsboende inte är möjlig. Hotet är dock relativt litet då en stor del av de fritidsboende bor i stugor som är avsedda för detta och inte åretruntboende och djurhållning.

Det skånska landsbygdsprogrammet beskriver kommundelen som attraktiv för danskar som söker fritidsboende och menar att detta kan vara ett problem om det påverkar betesdriften i området. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 139,191)

Rekommendationer

- *Kommunen måste verka för att skapa attraktiva möjligheter till fritidsboende för att undvika att folk som söker fritidsboende väljer bostäder som är mer lämpliga för åretruntboende och djurhållning.*

Arbeta

Verksamheter

Företagandet i kommundelen domineras bland annat av Sösdala Industri AB och Backers Elektrovärme AB. Utöver dessa stora tillverkningsindustrier är området attraktivt för bland annat tursiminriktade företag och i framtiden även för företag inriktade på service till den växande hästnäringen.

I översiktsplanen finns flera planer på expansion av befintliga industriområden och nyetablering av verksamhetsområden. (Hässleholms kommun, 2006, s. 92-93)

Det skånska landsbygdsprogrammet menar att fårproduktion och hästnäring är växande näringar och att bioenergiproduktion har potential att bli en lönsam verksamhetsgren i området. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s. 139,191)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att företag som vill etablera sig inom småskalig turism och hästnäring ges goda möjligheter då stora delar av kommundelen lämpar sig väl för detta.*

Vägar och kommunikationer

Genom kommundelen passerar väg 23 och södra stambanan. Dessa utgör en stor resurs för framtiden som ett löfte om goda transportmöjligheter. I dagsläget finns inget tågstopp i kommundelen vilket är en stor begränsning. Dels för de boende och dels för de som pendlar in till företagen i Sösdala.

Kommunens översiktplan för kommundelen baseras på att Sösdala får tågstopp inom det snaraste. (Hässleholms kommun, 2006, s. 92-93)

I det skånska landsbygdsprogrammet menar man att infrastruktur som medger boende med distansarbete eller pendling bör prioriteras. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s.191)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att spårbunden kollektivtrafik etableras i första hand i Sösdala och på ett senare plan även i Tormestorp.*

Lära

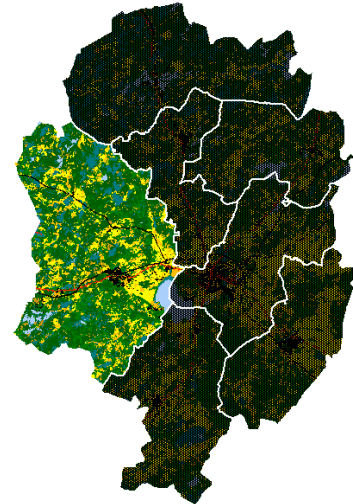
Skolor

I kommundelen finns skolor i Sösdala och Tormestorp där det även finns kommunala förskolor. Förutom dessa finns det även en enskild förskola i Häglinge. En utökning av Leijonskolans tomt behöver enligt översiktsplanen utredas vidare. I övrigt anses behovet vara tillgodosett i nuläget. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31)

Kommundel Tyringe

Kommundelen ligger till största delen i landskapskaraktärsområde *Nordskånska Skogsbygden*, men även i *Centrala Mellanbygden* och *Göinge Mellanbygd*.

Kommundelen består av församlingarna Matteröd, Västra Torup, Röke, Hörja och Finja.

Figur 36. Kommundel Tyringe
(Egen karta efter GIS-material
från Länsstyrelsen i Skåne och
Hässleholms kommun)

Leva

Boende

Andelen landsbygdsbefolkning i kommundelen har under de senaste åren ökat. Nyetableringen av bostäder har däremot varit låg vilket gör att man kan förutspå en ökad byggnation på landsbygden inom de närmaste. När detta sker är det viktigt att hänsyn tas till landskapets förutsättningar och karaktär så att befintliga kvaliteter ej förstörs.

I översiktsplanen förutspår man att befolkningen i kommundelen ska öka. (Hässleholms kommun, 2006, s. 86)

I det skånska landsbygdsprogrammet menar man att områdets attraktionskraft och den hittills varande befolkningsökningen medför en ökad efterfrågan på attraktivt boende i kommundelen. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s.139)

Rekommendationer

- *Hänsyn till landskapets förutsättningar måste tas vid nyetablering på landsbygden*

Service

Tyringe är centrum för kommundelens serviceutbud. Utöver servicen i Tyringe finns dock dagligvarubutiker i Röke och Hörja. (Hässleholms kommun, 2006, s. 55) Kommundelen är relativt stor till ytan och därför är det bra att den tillgängliga servicen redan idag är relativt väl spridd. För att folk ska fortsätta att bosätta sig på landsbygden i kommundelen krävs att den höga nivån på service bibehålls eller höjs ytterligare. Kommundelen är den största av de sju och saknar idag servicekontor. Detta bör etableras så att invånarna har samma möjlighet till samhällsvägledning som i andra delar av kommunen.

I översiktsplanens strategi för grundservice står att ett servicekontor ska upprättas i Tyinge. (Hässleholms kommun, 2006, s. 31) Dessutom menar man Tyinge ska utvecklas i sin roll som serviceort. (Hässleholms kommun, 2006, s. 86)

Rekommendationer

- *Kommundelscentra måste upprättas i Tyinge*
- *Befintlig servicegrad måste bibehållas eller höjas*

Uppleva

Rekreation

I Tyinge finns en av kommunens stora idrottsanläggningar Tyrs Hov, med bland annat simhall och ishall. Utöver denna rekreativsmöjlighet bör nämnas att kommunens största bullerfria område finns inom kommundelen och ger goda möjligheter till rekreation i form av naturupplevelse. (Hässleholms kommun, 2006, s. 44)

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att bullerfria miljöer till så stor grad som möjligt bevaras för framtiden då områden som dessa mer och mer är en bristvara i Skåne.*

Turism

Finjasjöbygden anges i översiktsplanen som ett av kommunens utvecklingsområden för turism. (Hässleholms kommun, 2006, s. 47) Eftersom det till stor del är upplevelseturism i form av anläggningar för naturupplevelser som ska etableras krävs att detta sker varsamt så att attraktionskraften inte går förlorad.

Rekommendation

- *Kommunen måste verka för att nyetablerade verksamheter med inriktning på upplevelseturism inte överexploaterar den resurs som finns inom natur och rofylldhet.*

Arbeta

Verksamheter

Tyinge är liksom Vittsjö sedan länge känt som kurort. I detta finns en stor del av de möjligheter som nya företag kan utnyttja. Genom att tydliggöra traktens historia och använda denna som marknadsföring kan regionala men framförallt lokala turister intressera sig mer för bygden.

Enligt översiktsplanen avses den traditionella verktygs- och verkstadsindustrin kunna leva kvar och utvecklas. (Hässelholms kommun, 2006, s. 86)

Rekommendationer

- *Traktens historia måste tydliggöras för att öka attraktionskraften hos lokal "kurnäring"*

Vägar och kommunikationer

Kommundelen har idag relativt god tillgång till kommunikationer i och med att vägarna 21 och 24 samt Skånebanan finns här. Bussförbindelse finns längs med båda de stora vägarna plus att tågstopp finns i Tyringe.

Enligt översiktsplanen planeras en ny dragning av väg 21 norr om Tyringe. (Hässelholms kommun, 2006, s. 86)

Lära

Skolor

Kommundelen är i dagsläget välförsett med skolor. Förutom i Tyringe finns det skolor även i Västra Torup, Röke, Hörja, Matteröd och Finja. Bortsett från Västra Torup och Matteröd finns det även förskolor på dessa orter. Behovet är i dagsläget uppfyllt. (Hässelholms kommun, 2006, s. 31)

Sammanfattning av underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun

Leva

Boende

- All nybyggnation ska anpassas efter rådande förhållande så att inte befintliga kvaliteter förstörs.
- Landskapsbild och skala på närliggande miljö ska vara styrande för all nyetablering.
- Attraktivt boende ska bland annat erbjudas i form av sjönära boende i anslutning till vissa sjöar i kommunen.

Service

- Servicenivån måste bibehållas eller förbättras för att landsbygden ska ha någon möjlighet att utvecklas.
- Servicekontor ska finnas i alla kommunfelscentra.

Uppleva

Rekreation

- Sjonära boende får inte inkräkta på rekreationsmiljöernas höga kvalitet. Rekreation är en av kommunens attraktionskrafter regionalt och får inte förstöras.

Turism

- Turism är en av kommunens största utvecklingsmöjligheter. Bred marknadsföring på den nordeuropeiska marknaden såväl som lokalt och regionalt är nödvändigt.

Arbeta

Verksamheter

- All form av nya verksamheter som gynnar landsbygdsutveckling och skapar landsbygdsnära arbetstillfällen ska stöttas av kommunen.

Kommunikationer

- Spårbunden kollektivtrafik är ett måste för att öka tillgängligheten till landsbygden för boende och besökande.

Lära

Skolor

- Behovet av skolor anses idag vara tillräckligt. Åldersfördelning på kommunens barn ska ständigt övervakas för att man i rätt tid ska kunna sätta in åtgärder om ett större behov uppkommer.

Diskussion av underlag för landsbygdsprogram i Hässleholms kommun

I ovanstående avsnitt ges ett flertal rekommendationer för hur jag anser att landsbygden i Hässleholms kommun ska utvecklas. Dessa har jag valt att ge dels för kommunen som helhet och dels för de olika kommundelarna var för sig. Detta på grund av att vissa rekommendationer är generella för hela kommunen medan andra är av mer lokal karaktär.

Ytterligare en orsak till att jag valt att presentera riktlinjer som är generella för kommunen separat, är att den information som kommit ur intervjuerna är svår att dela upp på de olika kommundelarna. Detta beror inte på att det inte är praktiskt möjligt utan snarare att det inte skulle tillföra speciellt mycket att låta en hel kommun del representeras av ett så pass litet antal personer.

Rekommendationerna till utvecklingen av landsbygden i hela kommunen grundar sig således i mycket högre grad på intervjuresultaten än vad de kommunelsspecifika rekommendationerna gör. De kommunelssvisa rekommendationerna baseras å andra sidan i högre grad på information hämtad ur kommunens översiktsplan (Hässleholms kommun, 2006), Länsstyrelsens *"Det Skånska Landsbygdsprogrammet"* (Länsstyrelsen i Skåne, 2006) och kommunelfakta som kommunen ställt samman. Med detta inte sagt att det finns spår av intervjuresultat i de kommunelsspecifika rekommendationerna och en viss del av fakta från ovan nämnda skrifter i avsnittet med generella rekommendationer.

Om en jämförelse ska göras mellan intervjuresultat och vad som skrivs i *"Det Skånska Landsbygdsprogrammet"* är den stora skillnaden att man i *"Det Skånska Landsbygdsprogrammet"* som täcker landsbygden i hela det skånska länet, har en helhetssyn som de intervjuade saknar. Detta visar sig främst i att mycket av den informationen som kommit ur intervjuerna handlar om känslor och upplevelser av landsbygden medan man i *"Det Skånska Landsbygdsprogrammet"* mer konkret visar på statistisk fakta och mätbara faktorer. Dessutom har man i landsbygdsprogrammet ett ovanifrånperspektiv och kunskap om de ekonomiska mekanismer, bland annat i form av stödsystem till lantbruket, som de flesta av de intervjuade saknar. Exempel på detta är att de intervjuade menar att *Förutsättningar att driva verksamhet* och *Möjligheter att driva lönsamt lantbruk* är två av de viktigaste faktorerna som styr utvecklingen av landsbygden, medan man i landsbygdsprogrammet kommer med konkreta förslag på hur förutsättningarna att driva verksamhet ska förbättras och möjligheterna till lönsamhet i lantbruket öka. (Länsstyrelsen i Skåne, 2006, s.79,130,138,139,191,-215,232,233,241)

Likheter mellan de båda informationskällorna finns naturligtvis också och det som är tydligast är att grunderna som till exempel tillgång på kommunikationer, god allmän service, goda förutsättningar att driva verksamhet och hållbar utveckling av attraktivt boende och turismsatsningar är gemensamma för de båda. Även i kommunens översiktsplan tas vikten av dessa faktorer upp och ställningstaganden görs för att trygga landsbygdens framtid. (Hässleholms kommun, 2006)

Avslutande diskussion

Jag har som grund för detta arbete valt att genomföra intervjuer med ett trettio-tal personer som på ett eller annat sätt har en anknytning till landsbygden i Hässleholms kommun. Att göra dessa till öppet riktade intervjuer var mitt mål och här tror jag att jag lyckats till viss del. I analysen av intervjuresultaten känner jag dock att jag varit lite väl kvantitativ i förhållande till vad ett så pass litet antal intervjuer klarar av.

SWOT-analys av forskningsmetodik

Styrkor

Att som utomstående försöka ta fram ett underlag till ett landsbygdsprogram för en kommun av Hässleholms storlek är inte och ska inte vara lätt. Landsbygdsutveckling är som tidigare nämnts ett komplicerat konglomerat av många olika faktorer. Att försöka komma under ytan på de formella och informella strukturer som påverkar landsbygdens framtid är för en utomstående inte lätt. En enorm fördel som delvis är grunden för samarbetet med kommunen är att man som student och utomstående står för ett nytänkande och ofärgat synsätt när det gäller utveckling.

Svagheter

Ursprungstanken var att genomföra ett flertal intervjuer med varje intervjuad person och på så vis gradvis öka djupet på frågorna. I samråd med handledare kom jag dock fram till att detta var ett alltför stort arbete för att rymmas inom ramarna för ett 800 timmars examensarbete. Detta resulterade i ett förenklat intervjuförfarande med en första telefonkontakt följt av ett intervjutillfälle. Svagheten i denna metod jämfört med den ursprungliga är ett minskat djup i intervjuerna som i sin tur bland annat leder till svårigheter när det gäller att tyda nyanser mellan de olika intervjuade. Av detta följer det som skett i detta arbete, att analysen blir mer kvantitativ än kvalitativ, då det är lättare att dela in de intervjuades åsikter i olika kategorier när inte nyansskillnaderna finns där än när varje intervjuads unika åsikt redovisas.

Möjligheter

Resultatet av denna studie hoppas jag ska kunna vara ett bra underlag till ett kommande landsbygdsprogram för kommunen. De rekommendationer som jag ger för utveckling av kommunen som helhet och kommundelarna var för sig grundar sig förutom på nämnda källor till stor del även på mina egna kunskaper och åsikter om landsbygden. Jag hoppas att dessa är till nytta för kommunen men vill även påpeka att de i det fortsatta arbetet med landsbygdsprogrammet kan komma att mista sitt rådgivande värde.

Risker

En kvantitativ analys av ett relativt fåtal intervjuer, som i detta fall, kan medföra att inte synpunkterna som tas upp i rapporten är statistiskt förankrade i befolkningen på i detta fall den Hässleholmska landsbygden. Om tillfälle hade givits att göra om studien eller att gå vidare inom samma studie skulle jag satsa på att göra smalare intervjuer med ett större antal personer. Detta för att jag anser att jag fått en ganska klar bild av generella åsikter men att jag skulle vilja genomföra en statistiskt mer korrekt kvantitativ analys.

Min roll i förhållande till andra aktörers

Som tidigare diskuterats är det för en utomstående person svårt att på kort tid få grepp om de sociala strukturer och dolda nätverk som finns på landsbygden. I ett så pass stort område som Hässleholms kommun är det i stort omöjligt. Min roll i detta arbete har därför varit att snabbt få en bild av hur de generella åsikterna ligger när det gäller krafter och mekanismer som styr utvecklingen snarare än att identifiera och kartlägga de verkliga krafterna. Dock kan snabbt sägas att utvecklingen på landsbygden styrs dels underifrån och med ideella krafter i form av byalag, intresseföreningar och dylikt, och dels uppifrån. Då främst på kommunal- och länsnivå men även utifrån EU-regeler om till exempel stöd till lantbruket.

Mitt intresse för landsbygdsutveckling upptäckte jag under landskapsarkitektutbildningens fjärde år. Sedan dess har jag fascinerats av samspelet mellan stad och natur och mellan folk med olika intressen. En stor del av de människor som jag kommit i kontakt med under detta arbete menar att det är folkets vilja som är den största enskilda faktor som styr utvecklingen av landsbygden. Ole Reiter diskuterar i rapporten *Byggande på landsbygden i Skåne* relevansen av landsbygdsperspektiv i kommuners översiktsplaner. (Reiter, Ole, 2006, *Byggande på landsbygden i Skåne – Hot eller möjlighet*, Malmö) Slutsatsen som dras är att det i kommuner som är restriktiva mot nybyggande på landsbygden byggs mer än i kommuner som har en omvänd inställning. Detta stärker mina åsikter i att det är svårt att påverka utvecklingen av en landsbygd som hittills utvecklats spontant utifrån naturens förutsättningar och människors viljor.

Källförteckning

Tryckta källor

Jonasson, Lars, 2003, *Strukturomvandlingen i Skånskt lantbruk*, opublicerad

Lantz, Annika, 1993: *Intervjumetodik*, Lund, Studentlitteratur

Länsstyrelsen i Skåne, 2006, *Det Skånska Landsbygdsprogrammet*, Malmö, Länsstyrelsen i Skåne

Häger, Björn, 2001: *Intervjuteknik*, Stockholm, Liber

Glesbygdverket, 2005: *Landsbygden i den regionala utvecklingen*, Östersund, Glesbygdverket

Hässleholms kommun, 2006, *Att leva, uppleva, arbeta och lära i Hässleholms kommun – utvecklingsstrategier för mark- och vattenanvändningen – Hässleholms kommuns översiktsplan 2006 – Samrådshandling*, Hässleholm, Hässleholms kommun

Reiter, Ole, 2004, *Landsbygdsutveckling genom rådslag*, Alnarp, Institutionen för landskapsplanering

Williams, Lars-Erik & Olsson Pernilla, 2005, *Naturvårdsprogram för Hässleholms kommun*, Hässleholm, Exakta

Otryckta källor

Andersson, Bengt, Kommunalråd, intervju, 060316
Andersson, Eva-Britt, Farstorps byalag, intervju, 060418
Asterman, Connie, Ordförande V. Torup byalag, intervju, 060303
Barnekov, Johan, Lantbruksföretag, intervju, 060328
Eckberg, Catarina, Förskolelärare föräldrakooperativ, intervju, 060328
Elowson, Arne, Ordförande byggnadsnämnden, intervju, 060316
Gustavsson, Sigvard, Hästentreprenör, intervju, 060322
Johansson, Egon, Ordförande Emmaljunga byalag, intervju, 060327
Johansson, Lars, Ordförande Hembygdsföreningen Vinslöv, intervju, 060331
Larsson, Ingvar, Ordförande LRF-Verum, intervju, 060322
Ljungberg, Eva-Marie, Röke Lanthandel, intervju, 060228
Månsson, Alf, Ordförande Hästveda intresseförening, intervju, 060404
Nilsson, Anders, Ordförande LRF-Röke, intervju, 060322
Nilsson, Bengt, Ordförande LRF-Tyringebygden, intervju, 060327
Nilsson, Gustav, Pensionär, intervju, 060320
Nilsson, Ritva, Samordnare, intervju, 060303
Nilsson, Tobias, Ledamot LRF-ungdom Skåne, intervju, 060404
Olsson, Gunvi, Egen företagare, intervju, 060322
Olsson, Karl-Erik, Europaparlamentariker, intervju, 060307
Olsson, Lars, Kommunalråd, intervju, 060307
Olsson, Pernilla, Kommunekolog, intervju, 060329
Palmgren, Kenneth, Samhällsvägledare, intervju, 060309
Persson, Carl, Lantbrukare, intervju, 060329
Persson, Leif, Ordförande LRF-N. Åkarp, intervju, 060327
Persson, Thorsten, Ordförande N. Sandby, sockengille, intervju, 060303
Sandberg, Stewe, Ordförande Ballingslöv byalag, intervju, 060329
Sjöstrand, Carl-Erik, Ordförande Ignaberga stations byalag, intervju, 060327
Thornberg, Bo-Anders, Oppositionsråd, intervju, 060309
Wendt-Nevhage, Ewa, Samhällsvägledare, intervju, 060309

Elektroniska källor

http://www.scb.se/templates/Standard____21187.asp#top, 2006-08-11

http://www.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik_fakta/Jordbrukets_ekonomi/JO42/JO42SM0501/JO42SM0501_ikortadrag.htm, 2006-08-11

<http://www.hassleholm.se/7101>, 2006-08-11

<http://www.hassleholm.se/7103>, 2006-08-11

Bildförteckning

- Figur 1. Hässleholms kommun i Skåne. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne. (<http://kartor.m.lst.se/ims/website/extract/>)
- Figur 2. Markanvändning i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Hässleholms kommun
- Figur 3. Jordbruksklasser i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne. (<http://kartor.m.lst.se/ims/website/extract/>)
- Figur 4. Skogsklasser i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne. (<http://kartor.m.lst.se/ims/website/extract/>)
- Figur 5. Åldersfördelning i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter material från Hässleholms kommun.
- Figur 6. Buller i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne.
- Figur 7. Buller i Skåne. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne.
- Figur 8. Kollektivtrafik i Hässleholms kommun. Skånetrafiken. http://www.sknetrafiken.se/upload/Dokumentbank/Tidtabeller/N%E4rtrafik/07_H%E4ssleholm_nar.pdf
- Figur 9. Vägnetet i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Hässleholms kommun.
- Figur 10. Landsbygdsnära skolor i Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter GIS-material från Hässleholms kommun
- Figur 11. Åldersfördelning av intervjuade personer. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 12. Åldersfördelning av kommunens invånare. Magnus Carlberg efter material från Hässleholms kommun.
- Figur 13. Geografisk fördelning av intervjuade personer. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 14. Befolkningsstatistik för Hässleholms kommun. Magnus Carlberg efter material från Hässleholms kommun.
- Figur 15. De viktigaste faktorerna som styr landsbygdsutvecklingen. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 16. Diagram över styrkor. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 17. Diagram över svagheter. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 18. Diagram över möjligheter. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 19. Diagram över hot. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 20. Fördelning mellan olika kategorier av styrkor och svagheter. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 21. Könsvis redovisning av kategorier av styrkor och svagheter. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 22. Geografisk fördelning av turism som möjlighet. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 23. Geografisk fördelning av attraktivt boende som möjlighet. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 24. Geografisk fördelning av energigrödor som möjlighet. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 25. Jämförelse mellan mängden respons och olika faktorer. Magnus Carlberg efter intervjuresultat.
- Figur 26. Kommunindelning efter kommunelar. Magnus Carlberg efter material från Hässleholms kommun
- Figur 27. Kommunindelning efter kommunens landskapskaraktärsanalys. Magnus Carlberg efter material från Hässleholms kommun
- Figur 28. Länsstyrelsens landskapskaraktärsanalys i hela Skåne. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun.
- Figur 29. Kommunindelning efter Länsstyrelsen i Skånes landskapskaraktärsanalys. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun.
- Figur 30. Kommunel Vittsjö. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 31. Kommunel Bjärnum. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 32. Kommunel Hästveda. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 33. Kommunel Stoby. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 34. Kommunel Vinslöv. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 35. Kommunel Norra Mellby. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun
- Figur 36. Kommunel Tyringe. Magnus Carlberg efter GIS-material från Länsstyrelsen i Skåne och Hässleholms kommun

Bilaga 1

Intervjufrågor

Personligt

Vem är du?
När är du född
Var är du född?
Var är du uppvuxen?
Vad har du för bakgrund?
Var bor du nu?
Hur länge har du bott där?
Vad arbetar du med?
Var vistas du på din fritid?

Landsbygdsdefinition

Vad är landsbygd enligt dig?

Landsbygdsutveckling

Hur har landsbygden förändrats de senaste 20 åren enligt dig?
Varför?
Hur tror du att folk i allmänhet ser på landsbygdens framtid?
Hur stämmer det överens med dina tankar?
Vilka är de tre viktigaste faktorerna som styr utvecklingen av landsbygden?
Hur skulle landsbygden utvecklas om du fick bestämma?
Hur kan du vara med och påverka förändringarna?

SWOT-frågor

Vilka är de största styrkorna med landsbygden enligt dig?
Vad tror du att andra tycker att det finns för svagheter med landsbygden?
Hur stämmer det överens med dina egna åsikter?
Vad ser du för möjligheter för landsbygden att utvecklas?
Finns det några speciella utvecklingsmöjligheter just där du bor och vistas?
Vilka är hoten mot en positiv utveckling av landsbygden enligt dig?
Enligt andra?

Fler kontakter

Känner du någon mer som du tycker att jag borde intervjua?